

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

P. A. LINDHOLMS
HISTORISKA BERÄTTELSE.

I.

GUSTAF WASA OCH WESTMANLÄNDINGEN

ELLER

SKÖLDEMÄRKET

BERÄTTELSE FRÅN BEFRIELSEKRIGET 1521.

STOCKHOLM
F. & G. BEIJERS FÖRLAG.

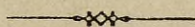
Pris: 25 öre.

HIS

P. A. LINDHOLMS
HISTORISKA BERÄTTELSE.

I.

GUSTAF WASA OCH WESTMANLÄNDINGEN

ELLER

SKÖLDEMÄRKET.

BERÄTTELSE FRÅN BEFRIELSEKRIGET 1521.

STOCKHOLM
OSCAR L. LAMMS FÖRLAG.

Norrköping 1890, M. W. Wallberg & C:o Boktryckeri.

af 1
Dans
det
bond
union
af v
Hans
blifv
gård
sin

vän
händ
kom
bisko
femt
Hans
Sten
med
namn
Björn
vard
Krist
att
icke
dem
Dan

“Herren till Agnarsholm.”

Agnarsholm hette ett mindre herresäte, som i början af 1500-talet innehades af en frälseman vid namn Björn Dansson. Det var beläget invid Kolbäckssån, strax norr om det sedan anlagda Strömsholm. Ursprungligen var det en bondgård, men Björn Danssons fader, som varit en ifrig unionsvän och genom sina bemödanden förmått en stor del af vestra Vestmanlands allmoge att hylla danske konungen Hans såsom Sveriges konung, hade för dessa sina sträfvanden blifvit upphöjd i adligt stånd. Han lät sedan ombygga sin gård och befästa den samt gaf den namnet Agnarsholm efter sin fader, Agnar Dansson.

Björn Dansson var, liksom hans fader varit, en varm vän af unionen och hade gjort sitt bästa att spela riket i händerna på konung Kristian Tyrann. När denne år 1517 kom öfver till Sverige, för att bistå den upproriske ärkebiskopen Gustaf Trolle, hade Björn Dansson skyndat att med femtio väpnade män förena sig med den danska hären. Hans följe blef emellertid under en sammanstötning med Sten Sture den yngres folk nedhugget, och sjelf kom han med knapp nöd undan. Hans räddare var en ung man vid namn Emund Folkesson, hvilken för den hjälp han lemnade Björn Dansson vid detta tillfälle erhöll af denne löfte att vardå gjord till hans väpnare, så snart denne af konung Kristian mottagit riddareslaget. Detta tycktes dock komma att dröja längre än Björn Dansson väntat, ty Kristian var icke så snar att hålla sina löften, som han var att gifva dem. Emund Folkesson kom sålunda i tjänst hos Björn Dansson och egde ganska stort förtroende af sin husbonde.

“Herren till Agnarsholm“, som den stolte och ärelystne Björn Dansson lät kalla sig af sina underlydande, var gift med en adlig jungfru och hade med henne ett enda barn, den vid tiden för vår berättelse sjuttonåriga Ingrid Björnsdotter. Den fagra jungfru Ingrid var i nästan alla hänseenden olik sin fader. Han var hänsynslös och ryggade ej tillbaka ens för ett brott, när det gälde att vinna några enskilda fördelar, hans dotter var deremot mild och vänlig äfven mot de fattigaste; hon tröstade och hjälpte mången gång, då fadern genom hårdhet och orättrådighet dragit sorg och elände öfver sina svagare likar. Hon var för den skull aktad och älskad, ja nästan dyrkad, medan hennes fader endast lyckats ådraga sig sina underlydandes hat och förbannelser. När dertill kommer att jungfru Ingrid ansågs vara den fagreste och vänaste mö på en mils omkrets, så var det ingalunda underligt, att den hurtige Emund Folkesson snart lärde sig beundra och älska henne. Att begära hennes hand var dock mer än han skulle haft mod till, då han blott var en ringa sven, men Ingrid en adlig jungfru. Emelertid hade Ingrid sjelf intagits af beundran för den raske svennen, och en vacker dag hade de unga öppnat sina hjertan för hvarandra. Emund fick sålunda veta, att hans kärlek var besvarad; men stort hopp om att vinnna den sköna ungmöns hand hade han likväl icke; ty Björn Dansson skulle helt visst ej gifva sin dotter åt en ofrälse, som dertill icke egde annat än sitt mod att bjuda sin blifvande husfru. Längre hade Emund funderat härpå, innan han en vacker dag beslöt att säga sina tankar till jungfru Ingrid. Han uppsökte henne därför i ett rum, der hon ofta plägade vistas med sin kammartärna. Hon var nu ensam inne.

Vid dörren stannade han likväl något obeslutsam. Det kostade på att fränsäga sig en så skön jungfrus kärlek, helst hon ju visste, att han icke egde annat än sig sjelf att gifva henne.

“Hvarför stån I der så förlägen, Emund?“ frågade Ingrid leende.

“Ädla jungfru, jag vet att det var orätt att tala om kärlek med Eder, men I veten nog, att jag icke skulle vågat det heller, om -- “

“Hvad menar du, Emund?” afbröt Ingrid, och en skymt af missnöje flög öfver hennes vackra ansigte.

“Förlåt mig, Ingrid, jag är så olycklig, att jag knappt vet hvad jag säger.”

“Hvad har då händt?”

“Ingenting; men jag måste bort härifrån.”

“Hvarföre det?”

“Hafven I aldrig tänkt på, att jag är allt för ringa, att en gång få kalla Eder min husfru? En ringa sven passar ej för en så ädel jungfru, som I ären, Ingrid.”

“Min farfader var blott en bonde, Emund, men han blef frälseman. Det kan du bli äfven.”

“Vi ha ingen konung nu, som utdelar sköldemärken, och om äfven så vore, så skulle jag ej få något; ty jag älskar mitt fädernesland och dess frihet mer än ett adeligt sköldemärke.”

“Tack för de orden Emund!”

“Hvad! Är du icke unionsvän Ingrid?”

“Nej.”

“Men din fader har vunnit många fördelar deraf, att han hållit sig till de danske.”

“Hans dotter kan likväl vara svensk till hjerta och själ. Men har du icke sjelf varit danskvän?”

“Du tänker på den gången, då jag räddade din far från att blifva nedhuggen af Sten Stures knektar. Nej, Ingrid, jag var icke heller den gången danskvän, men jag tyckte att det var feget att åtta män skulle öfverfalla en enda, och derfor hjälpte jag honom.”

“Emund, din plats är ej här på Agnarsholm. Du bör söka upp Gustaf Eriksson och blifva en af hans män. Hjelp honom att drifva utländingarne utur vårt land, det är mer än att en gång varda en dansk riddares väpnare. Hvem vet om du icke i en sådan strid kan eröfra ett eget sköldemärke, när Gustaf Eriksson blir vår konung. Att det icke felas dig mannamod och hurtighet, det vet jag förut.”

“Tack för det förtroende du hyser till mig, Ingrid! Jag skall gå, och om mod och tapperhet äro nog, så kommer jag ej åter utan adligt vapen, så sant Emund Folkesson är den han hittills varit.”

“Jag väntar det af dig, Emund, och dagligen skall jag bedja Gud och alla helgon skydda dig i striden.”

“Men om jag dröjer länge?”

“Så skall jag bedja desto ifrigare och vänta.”

“Tack Ingrid! Nu går jag att begära orlof — —”

“Det behöfver du icke, ty det har du ändå”, afbröts Emund af den vredgade Björn Dansson, som just nu inträdde i rummet och derföre hunnit höra slutet af de ungas samtal. “Då du kom i min tjänst, trodde jag icke, att du en dag skulle blifva nog oförsynt att kasta dina ögon på min dotter. Och du, Ingrid, blygs du icke att skänka din ynnest åt en vanbörding?”

“Han kan en dag vinna eget sköldemärke”, svarade Ingrid nästan hviskande.

“Ja, nog lär du få vänta länge då. Konung Kristian slösar icke med sådant, skall jag säga dig.”

“Men om han får det af en annan.”

“Hvem skulle kunna ge honom adligt vapen utom kungen?”

“Om Gustaf Eriksson — —”

“Gustaf Eriksson”, afbröt Björn Dansson häftigt, “en upprorsman, som lefver bland hvarjehanda löst folk, han skulle utdela vapensköldar!”

“Han kan blifva konung.”

“Ja, när det sker, då blir nog Emund Folkesson frälseman, och då må han också få hemta Ingrid Björnsdotter på Agnarsholm såsom sin brud.”

“Jag binder Eder vid de orden, Björn Dansson”, inföll Emund.

“Alltför gerna, Emund, men spår jag rätt, så får du ditt märke i någon galge i stället för på skölden.”

“Gustaf Eriksson torde inte hänga sina anhängare eller hugga hufvudet af dem, som den danske konungen plägar göra.”

“Den som är mogen för galgen, kommer nog dit förr eller senare, det kan du lita på Emund. Jag gissar att Gustaf Erikssons tur också skall komma en dag.”

“Och jag gissar att alla jutevänner skola dingla i galgen långt förr än han kommer dit”, svarade Emund.

Björn Dansson bleknade af vrede och hans ögon sprutade eld, men han kunde under några ögonblick icke säga ett ord, utan flåsade blott som en ilsken tjur.

Under tiden skyndade Emund att räcka jungfru Ingrid sin hand till afsked, hvarefter han bugade sig för sin husbonde och ämnade lemna rummet.

“Nej, vänta en stund, vanbörding och landstrykare“, fick Björn Dansson ändtligen fram; “vi skola se hvem af oss som är mest mogen för galgen.“

“Det vänta vi med“, svarade Emund, som återvunnit sin naturliga glädtighet och oförsagdhet, när husbonden började förlora all själfbeherskning. “Nu måste jag ut att skaffa mig ett sköldemärke. När detta skett, mötas vi här igen, och då infrien I det löfte I hafven gifvit.“

“Stackare“, hväste Björn Dansson.

“Säg det om mig, sedan I hafven sett mig fly för en dansk eller en danskvän, men innan det skett återfaller ordet på Eder själf“, genmälte Emund, i det han ännu en gång bugade sig för de innevarande och lemnade rummet.

“Han är född till frälseman“, tänkte Ingrid, ehuru hon icke vågade säga ut sina tankar inför den vredgade fadern.

Denne sjöd af raseri, men tycktes ej finna ord för att uttrycka sin vrede. Slutligen vände han sig till Ingrid och utropade:

“Du borde få sitta i tornet, Ingrid, tills du återfått ditt förstånd. Kom i håg, att du är frälsemannen Björn Danssons dotter och att din fader en dag kommer att bära riddarekedjan! Och likväl blygs du icke att skänka en ringa sven din kärlek. Men han har glömt att Björn Dansson är en lika farlig fiende som han är en mäktig vän. Vi få väl se hvem af oss, som en dag måste böja sig för den andre.“

2.

Blodbadet i Köping.

Ryktet om dalkarlarnes seger öfver danskarne vid Brunbäcks färja hade med vindens hastighet flugit från den ena

landsändan till den andra. Nästan allestädes helsades det med glädje och tillfredsställelse. Man talade derom med alla, diktade och sjöng smådevisor om danskarne och så vidare. Härigenom uppeldade man hvarandras mod, och mången, som förut med misstro eller försagdhet lyssnat till ryktet om dalallmogens resning, skyndade nu sjelf till befrielsehären och stälde sig i dess leder. Dag efter dag strömmade sålunda nya skaror till Gustaf Vasas här och nya resningar af allmogen i de olika landskapen omtalades. Större delen af landet hade råkat i jäsning, och när Gustaf, den 23 April 1521, mönstrade sin här vid Romfartuna kyrka i Vestmanland, fann han sig kunna befalla öfver 15,000 man. Till öfverste höfvidsmän öfver hvar sin del af denna här satte han Lars Olsson Björnram och en annan frälseman, Lars Eriksson. Folket ordnades i rotetal och fäniketetal, öfver hvilka särskildt underbefäl sattes.

Gustaf Vasas mening var nu att våga ett angrepp på staden Vesterås, der en flera tusen man stark dansk här var förlagd, under Skarabiskopen Didrik Slaghecks och Reinwald von Heidersdorfs befäl. Men för att med större säkerhet kunna påräkna seger, beslöt han att sända bud till en här-afdelning, bestående af allmogemän från vestra Vestmanland och Nerike, hvilkas anförare var en viss Peder Uggla. Denna här befann sig nu i närheten af Köping, men skulle genom bud och bref erhålla order att rycka fram till Vesterås och angripa denna stad från vestra sidan på samma gång Gustaf med sin här anföll den från norr. Emellertid var vägen till Köping ingalunda säker, hvarföre den, som skulle framföra brefvet till Peder Uggla, borde vara väl känd i orten och dessutom utrustad med godt öga och snabb uppfattning. Efter en kort mönstring af några unga män i sin här framkallade Gustaf Emund Folkesson, som två dagar förut kommit till hären.

“Har du förut varit i Köping?” sporde Gustaf.

“Ja, ädle herre“, svarade Emund, “jag är född nära staden.“

“Det är bra. Kom då med mig till prestgården!“

Sedan Gustaf i nämnda gård uppsatt det bref, han äm-

nade afsända till Peder Ugglå, kallade han till sig Emund, som under tiden stannat i drångstugan.

“Är du en rask sven, såsom du synes mig vara, så låter du nog icke fånga dig i den första räfgrop, som jutevännerna gräfva åt dig”, sade Gustaf Vasa i det han lemnade Emund brevet. “Men skulle du råka i klämma, så hoppas jag att du förstår att vända allt till vår fördel så mycket som möjligt.”

“Jag skall försöka, ädle herre”, svarade Emund, i det han mottog brevet och gömde det under sin jacka.

“Jag litar derpå och skall ej glömma dig, om det denna gång går dig väl”, sade Gustaf.

Några minuter senare var Emund Folkesson på väg till Köping.

Sent på eftermiddagen den 25 April stod han utanför stadsporten. Det var en torsdag, och mycket folk hade denna dag varit inne i staden. När Emund gick igenom stadsporten, mötte han bland andra en gammal borgare, som han kände sedan sin barndom. Sedan han helsat, sporde han, om denne visste hvar Peder Ugglå bodde eller om han ännu vore kvar i staden.

“Nog är han kvar”, svarade borgaren, “men i afton lär du icke få träffa honom, ty han firar sin födelsedag just nu, och det går hett till med dryckjom, säges det. Emellertid kan du söka honom i Niklas Krämåres hus vid torget.”

Emund tackade för anvisningen och skyndade bort till huset i fråga. Han förvånades öfver att ingen vakt blifvit satt vid stadsportarne, ehuru staden var full af krigsfolk och danska trupper under fogden Peder Andersson i Örebro icke kunde vara särdeles långt aflågsna. Medan han funderade härpå, kom han fram till Niklas Krämåres hus. Redan på afstånd hörde han ett nästan bedöfvande sorl derifrån, hvaraf tydligt märktes att en skara druckna personer voro derinne. Han steg dock modigt in i den stora salen, hvarifrån det värsta oväsendet hördes; ty enligt anvisningen väntade han att Peder Ugglå just skulle vara att söka der. En vidrig stank af öl- och vinångor slog emot Emund, när han öppnade dörren. Midt på golvet stodo tvenne fat, ur hvilka

öfra bottnarna blifvit slagna, för att de församlade gästerna skulle så mycket lättare komma åt innehållet. Och att de tagit denna vink i akt, det syntes både af deras utseende och på golfvet, hvilket senare var formligen dränkt i vin och öl, som spilts deröfver utur de båda faten, hvilka redan voro tömda mer än till hälften.

Bland de innevarande fäste Emund i främsta rummet sin uppmärksamhet vid en ung man, som af sina kamrater kallades Johan Kristersson. Han var större än någon annan, drack som två, och när han talade hördes hans röst öfver alla som ett tordön. Ingen tycktes heller våga trotsa honom, och när han talade, tego de andra för att lyssna till hans ord.

“Tigen nu, skrikhalsar, så skolen I få veta, hvad Jöns Andersson sade om dalkarlarne innan jutarne fingo stryk vid Brunbäcks färja“, ropade Johan Kristersson nästan i samma stund som Emund inträdde i salen.

“Tyst, tyst“, ljöd det som ett eko i rummet, och i nästa ögonblick var det temligen lugnt derinne.

“Hafven I hört det kanske?“

“Nej“, svarade några.

“Jo, det var så, att han frågade hvaraf folket i landsändan ofvan Långheden fick sin föda, och då det svarades, att det i svåra år åt barkbröd och drack vatten, sade han: 'Det folk, som kan äta trä och dricka vatten, må fänden strida med och icke menniskor.'“

“Ja, så fingo jutarne stryk också“, ljöd det i korus. “Lefve Gustaf Eriksson och dalkarlarne!“

“Men veten I hvad Didrik Slagheck sade, när han måste fly för dalkarlarne?“

“Nej.“

“Nå, hören hit då, så fån I höra det.“

Och nu reste sig den jättelike mannen och sjöng med dånande röst följande visa om danskarnes nederlag i striden vid Brunbäcks färja:

“Herr Didrik han reste till Dalarne opp,
Herr Jöns och herr Troll *) månde följa,

*) Gustaf Trolle, Jöns Andersson Beldenacke, Didrik Slagheck och Knut Bengtsson anförde danska hären vid Brunbäcks färja. Af dessa var Didrik Slagheck den mest illa sedde af svenskarne.

Och med sig de förde af jutar en tropp,
Ty tappre männer bo uti Dalom.

Herr Didrik han kom så till Brunnebäck fram,
Herr Jöns och herr Troll månde följa,
Men derifrån flydde de jutar med skam,
Ty tappre männer bo uti Dalom.

Herr Didrik han sprang öfver Brunnebäcks elf,
Herr Jöns och herr Troll månde följa,
Han ropte: "Här strida må djefvulen sjelf,
Ty tappre männer bo uti Dalom."

"De rofdjuren ta mig med hull och med hår,
Herr Jöns och herr Troll månde följa,
Och den, som här stannar, han lägges på bår;
Ty tappre männer bo uti Dalom."

Sången helsades med stormande bifall, och många ropade, att Johan Kristersson skulle sjunga den ännu en gång. Medan denne beredde sig att efterkomma denna begäran, framträdde Emund Folkesson och sporde, hvilken af de närvarande som vore Peder Uggla.

Johan Kristersson tycktes ej blifva särdeles belåten öfver att varda på detta sätt afbruten.

"Hvad har du otalt med honom?" dundrade han med sin väldiga stämma och tycktes färdig att öfverfalla Emund.

"Det skall jag säga honom sjelf", svarade den tilltalade oförskräckt.

"Akta dig att vara storordig!"

"Jag har icke kommit hit för att tvista med dig eller någon annan, men jag låter icke visa bort mig på detta sätt. Är Peder Uggla här, så må han stiga fram, ty jag har bud till honom och bref också."

"Då får du allt vänta tills i morgon, ty Peder har nu fått en tår för mycket, som du ser", svarade Johan Kristersson skrattande och visade på en medelålders man, som insomnat under ett bord.

"Är detta Peder Uggla?" frågade Emund, som icke riktigt ville tro Johan Kristerssons ord,

“Jo, det kan du lita på.”

“Och en sådan usling skall kallas anförare!” utropade Emund med harm. “Detta skulle herr Gustaf Eriksson veta; nog blefve det då annat af.”

“Hvad säger du, pojke?” röt Johan Kristersson.

“Jag säger, att sådana krigare, som I ären, de blifva ett lätt byte för danskarne. I dricken och skrålen om segrar, som I aldrig hafven sett och aldrig skolen se, och under tiden nalkas kanske en dansk här och omringar huset, der I hållen dryckeslag; ty I hafven ju ej nog förstånd att ställa vakt vid stadsportarne. Tron icke, att danskarne äro sådana harar, att de fly för skryt och stora ord!”

“Han är jutevän“, skreko flera.

“Ut med jutevännen!”

“Slå ihjäl juten! Ut med honom! Dröp honom“, tjöto nu de innevarande om hvarandra, så att Emund omöjligt kunde göra sig hörd igenom det förfärliga sorlet. Alla hade stigit upp, som ännu kunde stå, och trängde sig omkring honom, så att han fann det fåfängt att söka göra motstånd. I stället drog han sig så småningom mot dörren, i det han med handen parerade de slag, som riktades mot honom. Emedan han stod kringränd på alla sidor, kunde man ej taga till andra vapen än knytnäfven för att ej sära eller ihjälsticka någon af sina egna vänner. Detta blef således Emunds räddning. Efter tio minuters arbete hade han hunnit fram till dörren och en half minut senare var han ute på gatan.

Härute rådde en nästan lika fullständig förvirring som inne i Niklas Krämares hus. Midt på gatan eller i gränderna lågo hopar af redlöst öfverlastade personer, andra raglade fram utefter gatorna under skrån och svordomar. På torget hade några vestmanländingar och nerikingar råkat i gräl och höllo nu som bäst på att söka nedsabla hvarandra. Deras svordomar och skrål afbrötos dock snart af höga jemmerrop, skrån och skri från stadens södra sida. Hästramp, vapenslammer, buller och gny förnams allt tydligare med hvarje sekund, och snart hördes genom allt detta oväsen ångestropen: “Juten öfver oss, juten öfver oss.“ Nu kommo stora skaror af stadens invånare flyende under gråt och

jemmer. Då betogos alla af en vansinnig rädsla och flydde med stadens invånare norrut. Ingen i hela bondehären vågade göra motstånd, och lång tid till besinning lemnades icke heller. Inom en halftimme var staden intagen. Blod flöt i strömmar på gatorna, ty få voro de bönder, som kommo undan med lifvet. Peder Ugglå blef nedhuggen under sömnen och nästan alla hans gäster delade samma öde. Dödsrosslingar och jemnerrop af sårade och döende blandades med segerskrin och håfulla ord från de segrande danskarne, hvilka anfördes af den förut omtalade fogden Peder Andersson i Örebro.

När Emund Folkesson såg bondehären fly som skrämda får och lät nedhugga sig utan att höja en arm till försvar, fann han, att han icke kunde göra bättre än att söka rädda sig sjelf. I stället för att fly norrut, som de andra, sprang han åt stadens östra sida; ty åt det hållet tycktes allt vara temligen lugnt. Han hade dock ej hunnit långt, innan han stötte på en dansk knektehop på tio eller tolf man. Han ville vända om, men det var redan försent. Snabb som en blixk kastade han sig in i en smal gång mellan tvenne hus och drog sig sedan baklänges allt längre inåt gången, medan han, så godt han kunde, försvarade sig mot den öfverlägsna fienden. Lyckligtvis var gången så smal, att endast *en* person kunde bekvämt gå fram derigenom. Detta var nu visserligen en tröst för Emund, men det kunde ju hända att fienden ginge omkring husen och angrepe honom äfven från ryggen. När han tänkte härpå, kände han en skynt af fruktan, men hans fiender lemnade honom icke lång tid till eftersinnande utan blefvo alltmera efterhängsna ju längre det led på, utan att de lyckades döda honom. Då stötte han med ryggen mot ett hårdt föremål, som så småningom gaf efter och som befanns vara en dörr. Hastigt drog han sig innanför denna och slog så till den igen, innan hans närmaste motståndare lyckades hindra det. Dörren var på andra sidan försedd med en stark träbom, och denna sköt Emund till, hvarefter han sprang bort så fort hans ben buro honom. Vid ån fann han en båt, på hvilken han kom öfver till andra stranden.

Hos Didrik Slagheck.

Sedan Emund Folkesson kommit undan sina förföljare och trodde sig hunnit nog långt ifrån staden att ej längre behöfva frukta att vidare blifva upptäckt af Peder Anderssons knektar, började han undra hvad han nu helst borde företaga sig. Att återvända till Gustaf Vasa utan att hafva uträttat någonting annat än att ha sprungit undan för danskarne, det var honom motbjudande. Föröfrigt kunde det ju lätt hända, att herr Gustaf skulle anse honom såsom en mindre pålitlig eller rentaf oduglig budbärare, om han komme åter endast med underrättelsen om böndernas nederlag i Köping. Något måste han hitta på för att visa sig värd det förtroende Gustaf Vasa lemnat honom; men hvad?

Om han skulle gå till Vesterås och utspionera fiendens ställning och styrka? Det vore kanske af rätt mycket värde för Gustaf Vasa att få riktigt besked derom. Kanske skulle Emund Folkesson, om han bure sig klokt åt, ensam uträtta lika mycket för framgången af angreppet på Vesterås som Peder Ugglas skulle gjort med hela sin här, om han ej låtit danskarne öfverrumpla sig i Köping. Visserligen vore det ingalunda omöjligt, att Emund i staden kunde möta någon af Björn Danssons vänner, som redan visste, att han öfvergått till Gustaf Eriksson Vasas här, och då komme nog hans vågstycke kanhända att sluta med en upphøjelse i galgen, såsom hans förra husbonde förespått. Men han visste äfven, att den som ingenting vågar, han vinner också ingenting — och så gick han rakt fram till stadsporten och ropade an portvakten.

Denne ville ej släppa in honom, men Emund började då väsnas, som om han blifvit mycket vred, och påstod, att han hade bref till ingen mindre än biskop Didrik Slagheck.

“Jag låter inte draga mig vid näsan af den första lög-

nare, som kommer hit“, svarade portvakten med stark tysk brytning.

“Hvad pratar du om lögner, äppeltysk? Är jag en lögnare? Det kan du vara sjelf“, skrek Emund med låtsad vrede. “Se här! Läs det här om du har ögon i skallen och kan läsa“, tillade han och stack Gustaf Vasas bref rakt inunder näsan på den förbluffade tysken. “Ljuger jag kanske? Hvad?”

“Nein, nein, das ist richtig“, svarade tysken, som icke kunde läsa en enda bokstaf, men af Emunds uppträdande på detta tvärsäkra sätt kände sig öfvertygad om att han icke kunde fara fram med någon osanning.

“Nå så öppna då!”

“In Augenblick, mein Freud“, svarade tysken och lät orden följas af handling.

Emund följde nu närmaste gata utan att se sig om till höger eller venster och utan att synas egna en tanke åt dem han mötte, och likväl hade han redan på betydligt afstånd hunnit noga betrakta hvarje ansigte, som kom honom tillmötes.

Bland de tusentals knektar, borgare och bönder, som vimlade på gatorna i staden, såg han dock ingen enda, som han kände. Detta lugnade honom, så att han snart vågade egna större uppmärksamhet åt de försvarsanstalter, som redan voro vidtagna eller höllo på att vidtagas i staden.

Han såg nu klart, att man befarade ett anfall från norr, ty här voro stora hopar af sten, becktunnor och halmkran-sar uppstaplade, hvilka naturligtvis måste vara afsedda att användas såsom försvarsvapen mot den anryckande bonde-hären. Midt på torget hade flera kanoner eller kärrebös-sor, såsom de under denna tid kallades, blifvit uppställda, med mynningarne riktade mot norr.

Vid stadens vestra sida hade nästan inga förberedelser gjorts att derifrån möta fienden, men nu arbetade några fänikor knektar här, så att det äfven der om några dagar torde komma att se ut ungefär som vid norra sidan. Ännu voro emellertid två gator, som ledde till torget, alldeles öppna och utan försvar, om en fiendtlig trupp anfölle från det hållet.

Nu hade Emund sett nog, och nu ville han vända om. Men just då han vände sig, blef han varse en i sin kåpa väl inhöljd svartbroder, som tycktes betrakta honom med misstänksamma blickar. Då flög en ny tanke genom Emunds hufvud. Han vände sig till svartbrodern och bad honom visa vägen till biskop Didrik Slagheck.

Munken svarade icke men gaf honom ännu ett mönstrande ögonkast och vinkade sedan till honom att följa. Han gick derpå rakt fram till slottet. Vid slottsmuren stannade han ett ögonblick och tycktes söka efter någonting. Utan att Emund visste huru det gått till, öppnades en smal dörr i sjelfva muren, och denna dörr ledde till en trång trappa. När de kommit uppför denna, befunno de sig i en stor sal. Härinne voro flera väpnare och svenner samlade. Munken vände sig till en af dem och sade i det han pekade mot en dörr i salens fond:

“De äro derinne ännu?”

“Ja, vördige fader“, svarade den tilltalade.

“Säg biskop Didrik, att denne unge man önskar samtala med honom just nu”, sade munken i det han gick.

Svennen försvann genom en tung ekdörr, men kom snart åter och tillsade Emund att inträda i nästa rum.

Emund följde svennens vink och stod i nästa ögonblick i ett med gyllenläderstapeter och präktiga kostbara mattor prydt och inredt gemak, som upplystes af välluktande vaxljus, hvilkas sken gaf rummet ett högtidligt och mystiskt utseende.

Vid ett stort ekbord, på hvilket tvenne dyrbara silverkannor stodo, suto tvenne män, hvilka Emund antog vara befälhafvarne för den i staden förlagda danska hären, biskopen i Skara, Didrik Slagheck, och tysken Reinwald von Heidersdorf.

Emund helsade de båda männen med en djup bugning.

“Hvad heter du, unge man?” frågade den i biskopsdrägt utstyrde Didrik Slagheck, i det han med ögonen mönstrade den inträdande från topp till tå.

“Emund Folkesson, Ers värdighet“, svarade denne i samma ödmjuka ställning, som han i början intagit.

“Och ditt ärende?”

“Vördige herre, I kännen förvisso redan, att många

allmogemän i vestra Vestmanland och Nerike gjort uppror emot sin lagliga konung och valt Peder Uggla till anförare.“

“För honom och hans sammanrafsade här af löst folk, tjufvar, landstrykare och mordbrännare, frukta vi icke så mycket, att vi ens fråga derefter“, svarade biskopen med en ton, som uttryckte det djupaste förakt för dem han talade om.

“Eders värdighet torde nog förstå den saken bättre än jag; men om också Peder Uggla och hans usla hop icke äro värda någonting ensamma, så kunna de kanske blifva farliga nog under en skicklig ledare.“

“Hvad menar du med detta tal?“

“Jag ville blott säga, att de i Gustaf Erikssons hand heltvisst kunna uträtta mycket ondt.“

“Gustaf Eriksson är ännu flera dagsresor skild från Peder Uggla.“

“Men bud går likväl emellan dem, såsom I kunnen se af detta bref.“

Härmed framtog Emund det bref han mottagit af Gustaf Vasa och lemnade det åt Didrik Slagheck, hvilken med synbart intresse bröt det och genomläste det ett par gånger, innan han sade någonting.

”Hvem gaf dig detta bref?“ frågade han slutligen och betraktade Emund misstroget.

“Ingen“, svarade denne, utan att slå ned ögonen.

“Ingen!?“

“Ja, så sade jag, värdige fader“.

“Hvad vill det säga?“

“Man får icke sådana der saker, Ers värdighet“.

“Aha! Nå huru har det kommit i din ego, när du icke fått det?“

”Jag har tagit det.“

“Af hvilken?“

“Af en ung man, som fått i uppdrag att bära det till Peder Uggla.“

“Hvar finnes nu den svennen?“

“I skärselden.“

“Hvad?“

“I skärselden, värdigaste fader.“

Det ryckte i biskopens mungipor, men hans värdighet förbjöd honom att skratta. Reinwald von Heidersdorf tycktes deremot finna svaret öfvermåttan lustigt, ty han utropade storskrattande:

“Vortrefflich! Donner Wetter, vortrefflich.“

“Och du har skickat honom dit?“ fortfor biskopen efter ett par sekunders tystnad.

“Ja, han lemnade icke brefvet med mindre.“

“Godt. Men huru visste du att han hade något bref?“

Denna fråga hade Emund icke väntat sig, och därför visste han icke heller hvad han skulle svara derpå för att icke förstöra den goda verkan hans tal tydligen gjort både på den misstänksamme och listige Didrik Slagheck och ännu mer på den rättframme Reinwald von Heidersdorf. För att vinna tid till eftertanke svarade han därför undvikande:

“Har man bara ögonen med sig, så är det ingen konst att utleta större hemligheter än så.“

“Medgifves gerna“, svarade Didrik leende, “och har du lika goda ögon som din tunga är snabb, så tror jag nog, att du stundom kan få se sådant, som andra icke blifva varse eller lägga märke till. Men ge mig nu svar på min fråga!“

“För att säga sanningen rent ut, så var det ingalunda svårt att utleta den der svennens ärende.“

“Men att omtala huru det gick till tyckes emellertid vara allt annat än lätt“, inföll Didrik Slagheck otåligt.

“Förlåt mig, värdige fader, men jag skulle just tala om det, då I gjorden denna invändning.“

“Nå, så tala ut nu!“

“Jo, det var så, att jag för två dagar sedan reste till Köping, för att sälja ett par oxar åt far min, ty I skolen veta att han har många sådana, och en af dem —“

“Gå förbi oxarne och berätta vidare“, afbröt biskopen med synbart missnöje.

“Jo, under vägen kom en ung man i mitt sällskap, och då han sade sig vara från Dalarne, började jag strax misstänka, att han skulle vara en af Gustaf Erikssons anhängare. Snart började han också spörja om vestmanlänningarne i min hembygd voro danskt sinnade eller om de

höllo med Gustaf Eriksson. Jag låtsade då, som om jag varit en ifrig upprorsman och berömde Gustaf Eriksson och Peder Uggla tills den dumme karlen omtalade, att han hade ett bref till den senare, och att Gustaf Eriksson var på väg till Vesterås. Han skulle komma hit en af de närmaste dagarne, men han skulle icke angripa staden förr än en större här af helsingar och gestrikländingar hunne anlända.“

“Och när skulle det ske?” frågade Didrik Slagheck ifrigt.

“Någon af de första dagarne i Maj, sade han. Peder Uggla skulle samtidigt anfälla staden från vester, så att det måste bli omöjligt för den danska hären att hålla stånd, om icke förstärkning hunne anlända till den, sade svennen. Jag skulle dock icke få omtala något af hvad jag hört, ty om planen blefve känd af de danske befälhafvarne, så kunde Gustaf Erikssons här lätt blifva skingrad eller nedhuggen, innan den hunne varda stark nog att emotstå ett anfall härifrån. När jag hörde detta, tänkte jag, att det nog vore bäst, om Peder Uggla aldrig fick det bref Gustaf Eriksson skrivit till honom.“

“Alldeles rätt“, inföll nu Reinwald von Heidersdorf och biskopen nickade bifall.

“Ja, men huru skulle jag kunna förhindra det? Karlen var bättre beväpnad än jag och syntes icke vara att leka med. En öppen strid med honom skulle helt visst slutat olyckligt för mig, och det hade jag därför icke lust till. Att stjäla brefvet ifrån honom var icke heller möjligt, då han antagligen bar det insydt i sin jacka. Endast ett medel syntes mig kunna föra till målet: att sticka ihjäl karlen. Sedan jag fattat detta beslut, lät jag honom komma ett par steg före mig, hvarefter jag drog min knif och sänkte den sedan med ett kraftigt hugg rakt in i hans rygg strax nedan om venstra skulderbladet. En häftig darrning skakade karlens kropp och med ett hest stönande föll han till marken, hvarefter jag genomsökte hans kläder och fann brefvet. Sedan jag härefter sålt oxarne i Köping, reste jag hit.“

“Och detta är allt hvad du har att säga?”

“Nej.“

“Nå, hvad mer?”

“Peder Ugglan kommer icke hit, om också Gustaf Eriksson har sändt flera bud till honom.”

“Hvarför kommer han icke?”

“Derför att han har annat att göra.”

“Hvaraf vet du detta?”

“Jag har sett det sjelf.”

“Hvad?”

“Att Peder Andersson begifvit sig till Köping för att skingra eller nedhugga bondehären; och jag tror att han skall lyckas, ty sådana krigare, som dem jag såg i Köping, har jag aldrig sett förr. Få de bara dricka nog, så komma de icke att kunna försvara sig mot en kvinna än mindre mot män.”

Sedan Didrik Slagheck utbytt några ord på tyska med Reinwald von Heidersdorf, vände han sig åter till Emund och sade:

“Du synes mig vara en förslagen sven, Emund, och sådana har man sällan öfverflöd på. Mycket af hvad du berättat skola vi ha godt i minne, när Gustaf Eriksson kommer hit, men det skadar i alla fall icke att man äfven förut gör något för att hindra honom att öfverrumpla oss. Har du någonsin varit i Stockholm?”

“Ja, värdige fader, icke en utan tre gånger, ty min morbroder är tavernare der.”

“Godt. Vill du nu genom en resa dit visa din trohet mot din laglige konung?”

“Befall mig, Ers värdighet! För honom är jag villig att göra hvad helst I ålägggen mig att göra.”

“Nåväl, du skall få tillfälle att visa din duglighet”, sade biskopen i det han tog fram ett skiftyg och satte sig ned att skriva ett bref. När det efter några minuter blef färdigt räckte han det till Emund Folkesson.

“För detta till min broder Henrik Slagheck, hvilken nu är befälhafvare på Stockholms slott”, sade han. “Men du får ej hvila på vägen.”

“Jag kan gå igenom natt och dag, när det är nödvändigt”, svarade Emund.

“Gör det! När du utfört uppdraget skall du erhålla en lön, som du helt visst icke väntat dig.”

Emund bugade sig för att gå, men Reinwald von Heidersdorf vinkade honom att stanna och vände sig derpå till Didrik Slagheck med en förmodan, att det väl ändå ej vore rätt välbetänkt att sända en okänd person med ett så viktigt uppdrag.

“Jag förstår nog hvad jag bör göra”, svarade biskopen leende. “Han är okänd, men trogen, och en sådan går aldrig miste om sin lön.”

Reinwald von Heidersdorf hade talat tyska, som Emund blott delvis förstod, Didrik Slagheck deremot hade begagnat sig af svenska språket. Men nu tillade han på tyska några ord om, att det ej vore någon fara, hvarefter han afskedade Emund, som efter en djup bugning skyndade ut ur rummet.

När han kom in i den stora salen, sökte han förgäfvets efter den trappa, på hvilken han kommit dit upp i sällskap med munken. Slutligen hittade han en dörr, som ledde till en bred trappa, och från denna kom han ut till slottsporten. Nu följde han slottsmuren efter till det ställe, der svartbrodern gått in med honom, men någon dörr eller ens någon remna på muren kunde han icke upptäcka. Han vågade ej heller stanna här alltför länge utan gick förargad bort, under det han för sig mumlade något om, att munkar och prester alltid hade djefvulen med sig, och därför kunde de gå igenom släta väggen till och med.

“I alla fall blef dock den listige Slaghöken lurad med besked den här gången, och det är ändå en tröst”, tillade Emund skrattande i det han skyndade på sina steg.

4.

Slaget vid Vesterås.

Sedan Emund kommit så långt utom staden, att han ej längre såg domkyrkans torn, vek han af till venster och fortsatte vägen norrut. I en bondgård hvilade han öfver natten, och vid middagstiden följande dag, som var söndag, kom han tillbaka till bondehären, hvilken nu låg endast tre mil från Vesterås.

Han gick dock icke strax till Gustaf Vasa utan vände sig i stället till sin befälhafvare, Lars Olsson, för hvilken han fattat synnerligt förtroende.

“Välkommen åter, Emund“, helsade honom den rättframme mannen. “Huru har resan gått?”

“Jag vet näppeligen om jag skall säga bra eller dåligt“, svarade Emund; och så berättade han hvad han visste om händelserna i Köping samt hvad han sett och gjort i Vesterås.

Lars Olsson lät honom berätta till slut, innan han yttrade något.

“Hör du, Emund Folkesson“, sade han slutligen, “du tyckes vara en mäktig djerf och slipad yngling, du, om du inte ljuger allt hvad du säger.“

“Här är brefvet till Henrik Slagheck“, svarade Emund med en förnärmad ton och framtog skrifvelsen i fråga. “Tron I mig nu?”

“Inte så hetsug Emund! Nog kan detta vara godt och väl, men ännu veta vi icke hvad herr Gustaf tycker om det. Han är en hetsug herre han ock, skall du veta, och inte så litet misstänksam. Ho vet, om han icke tror dig vara en dansk spion, efter som du lemnat hans bref till den räfven Didrik Slagheck. Det hade nog varit klokare, att inte springa i gapet på danskarne, si du.“

“Men då hade vi inte heller fått veta, huru det står till i Vesterås. Och hvem vet föröfrigt hvad det här brefvet innehåller? Det kan ju vara sådant, som herr Gustaf har stort gagn af“, invände Emund, som icke ville tro att han begått någon dumhet under sin resa till Vesterås.

“Kan väl vara sant det, men det kan också innehålla något, som leder honom vilse; ty Didrik Slagheck är alldeles för listig att ha låtit så grundligt lura sig som du tror. När allt kommer omkring, så är det kanske just du, som blifvit dragen vid näsan.“

Emund blef något missmodig och stod tyst en stund. Slutligen sade han:

“I nästan förskräcken mig, herr Lars. Men hvad jag sett i Vesterås kan dock icke vara någon synvilla.“

“Vi få väl hoppas det bästa. Emellertid vill jag nu följa dig till herr Gustaf Eriksson. Det der brefvet kan du

behålla så länge, och om din resa till Vesterås kan du tiga tills vidare.“

Med icke så liten missbelåtenhet med sig sjelf vandrade nu Emund i sällskap med Lars Olsson till Gustaf Vasa, som för tillfället tagit sin bostad i en större bondgård. Han berättade noggrant allt, hvad han varit vittne till under de få timmar han uppehållit sig i Köping. Om Peder Ugglas död visste han dock ingenting, och sin resa till Vesterås förteg han, såsom Lars Olsson rådt honom att göra.

“Du träffade således aldrig det svinet Peder Ugglan?” frågade Gustaf Vasa, när Emund Folkesson slutade sin berättelse.

“Nej, ädle herre, han sof som en stock, så att icke ens ärkeängeln Gabriel skulle kunnat väcka honom, såsom jag redan förmält.“

“Gif mig då åter brevet!”

Utan att besinna sig framtog Emund det bref, han mottagit af Didrik Slagheck, och lemnade det åt Gustaf.

Denne mottog det, granskade det noga och vände sig sedan med en frågande, halft misstänksam uppsyn till Emund.

“Hvem har gifvit dig detta bref?” frågade han derpå med ej så liten skärpa i rösten.

Emund kom nu ihåg hvad Lars Olsson sagt, och han förstod att det nu lätt kunde sluta olyckligt för honom, om han ej kunde afvända Gustafs misstankar; men han svarade beslutsamt, att han fått det af Didrik Slagheck.

“Af Didrik Slagheck?” upprepade Gustaf, som om han icke velat tro sina egna öron.

“Ja, ädle herre. Det var kanske dumt, men jag ville draga den illistige biskopen vid näsan på samma gång jag skaffade Eder säkra underrättelser om danskarnes ställning och styrka i Vesterås.“

“Hvad har du då gjort?”

Emund berättade nu återigen om sitt uppträdande i Vesterås.

I början syntes Gustaf Vasa mörk och dyster, men under berättelsens fortgång ljusnade hans blick alltmer för hvarje minut, och när Emund omtalade huru oförskräckt

han ljugit för Didrik Slagheck, kunde han icke återhålla ett leende.

“Du är en rask sven, Emund“, sade Gustaf slutligen; “men inte vill jag råda dig att gå till biskop Didrik många gånger, ty då kan det lätt hända, att han icke blir lika medgörlig som denna gång. Nu skola vi emellertid se i hvilket ärende han sände dig till Stockholm.“

Gustaf öppnade härmed brefvet och läste:

“Sänd ofördröjligen en skara knektar hit, ty Gustaf Eriksson Vasa kommer till Vesterås innan början af Maj. Budbäraren är en person, som antagligen erbjuder sig att uträtta hvad du än må önska af honom, men då han synes vara något för ifrig att visa sin tjenstaktighet, torde det vara bäst att ej lita för mycket på hans redbarhet. Kanske vore det bäst att alldeles göra sig kvitt honom på ett eller annat sätt, helst så att han icke mer besvärar oss. Dermed Gudi befallandes.

Vester Aros den 27 April 1521.

Didrik Slagheck.“

“Nå, hvad tycker du om detta?“ frågade Gustaf leende när han slutat läsningen.

“Detta var således den belöning han talade om“, utbrast Emund harmsen; “en lön, som jag inte skulle kunna vänta mig.“

“Ja, den gången har han ju hållit ord.“

“Jag skall nog minnas honom, om jag bara får honom på tu man hand en gång. Då få vi se, om den räfven kan göra sig kvitt mig.“

Gustaf log åt hans ifver och afskedade honom med löftet att ha honom i minne.

“Det gick ju bra ändå med brefvet“, sade Emund till Lars Olsson, när de kommo ut igen.

“Du har god lycka, Emund, men det kunde ha gått sämre“, svarade Lars Olsson.

“Men att den räfven Didrik Slagheck misstänkte mig, det kommer jag aldrig att förlåta honom.“

— — — — —
Måndagen den 29 April bröt bondehären upp i dag-

bräckningen och ryckte öfver Badelundsås ned emot Vesterås. Hären var, som redan är nämndt, fördelad i tvenne stora hufvudafdelningar, anförda af Lars Olsson och Lars Eriksson. När man vid middagstiden började nalkas staden, gaf Gustaf Vasa befälhafvarne order att slå läger och hvila öfver till följande dag. Just när denna befallning gafs till manskapet, kom Emund Folkesson fram till Lars Olsson.

“Ädle herr Lars,” sade han brådskande, “vore det icke bäst att låta manskapet stå här i slagordning tills vi fått se, om juten rycker an mot oss?”

“Juten håller sig nog stilla, tills vi angripa honom, ty härute på fältet är det mindre lätt för honom att försvara sig än inne i staden.”

“Visserligen, men I glömmen att Didrik Slagheck tror att vår här blir fördubblad inom ett par dagar.”

Under samtalets gång hade manskapet stått kvar på samma ställe, der det gjort halt. Lars Erikssons härafdelning hade deremot redan börjat tända lägereldar och lägga undan sina vapen.

“Sen I, herr Lars, der komma de,” utropade Emund i det han, vänd mot staden, visade på en skara ryttare, som derifrån sprängde fram som om den ämnade på en gång nedhugga och nedtrampa bondehären.

“Du har rätt, Emund, men vi ska' möta dem så, att de icke få lust att rusa oss på näsan en gång till.”

“Se der rider Didrik Slagheck sjelf sist af alla! Den räfven är rädd om skinnet, men får jag tag i honom, så mister han det, så biskop han än är,” sade Emund. Härmed skyndade han bort.

Lars Olsson befalde nu sin här att uppställa sig i dubbla led med uträckta spjut, så att den måtte bli oåtkomlig för det danska rytteriet. Bakom dessa led ställdes tvenne fänikor bågskyttar. Denna anordning visade sig redan vid danskarnes första anfall vara den bästa möjliga. Icke en enda af bondehären föll vid detta anfall, men öfver femtio danskar blefvo liggande kvar på platsen. Danskarne läto dock icke afskräcka sig, utan gjorde ett nytt försök att genombryta böndernas leder, men förgäfves. Efter fyra häftiga

anfall syntes emellertid en lucka i midten af slaglinien. Detta ingaf danskarne nytt mod, och med fördubblad häftighet angrepo de ännu en gång. Men nu hade Lars Eriksson hunnit samla sina skaror och ryckte sina landsmän till hjälp. En vild strid uppstod nu man mot man och mången kämpe föll å ömse sidor, men slutligen måste danskarne taga till flykten. Lars Eriksson följde efter dem med sin här. Nära staden stod det danska fotfolket uppställt i slagordning under Reinwald von Heidersdorf. Det flyende rytteriet med Didrik Slagheck i spetsen rusade besinningslöst emot fotfolket, red omkull flera och förvirrade, andra så att allt kom i en förfärlig oordning. Snart flydde också både ryttare och fotfolk om hvarandra som en hop skrämde får inåt staden. Didrik Slagheck höll sjelf på att blifva tagen till fånga, men räddades derigenom att han kastade af sin biskopsskrud och bytte hästar med en af sina ryttare. Denne tog äfven på sig biskopskåpan och mitran. Detta skedde just när fotfolket började fly. Emund Folkesson hade träget sträfvat att komma i biskopens närhet, men alltid mött så många motståndare, att det varit omöjligt. Nu trodde han sig dock vara honom in på lifvet och anföll honom med vild stridslustnad.

“Nu skolen I få betalt för det I ville att Eder broder skulle göra mig ett hufvud kortare,” skrek han och svängde sitt svärd, så att den i biskopsskrud klädde ryttaren icke hann svara ett ord innan han svårt sårad nedföll af hästen. Emund sprang fram och ryckte af honom mitran, men studsade, då han såg framför sig en alldeles okänd person.

“Drifver djefvulen sitt spel här, eller ären I icke biskop Didrik Slagheck?” ropade han till den fallne.

“Biskopen har flytt,” svarade denne.

Utan att vårda sig om den sårade skyndade Emund till Lars Olsson. Han tog emellertid den danske ryttarens häst såsom god pris.

“Låten jutarne fly,” skrek han ifrigt. “Lars Eriksson håller dem nog varma. Tagen i stället Edert folk och följn mig!”

“Har du blifvit yr i mössan Emund?” genmälte Lars Olsson.

“Nej, herr Lars, jag har aldrig varit mindre yr än

nu," svarade Emund och vände sin häst, så att Lars Olsson blef varse mitran, som Emund höll i venstra handen.

"Hvad ser jag?" utropade Lars Olsson. "Har du verkligen huggit ned biskop Didrik?"

"Nej, herr Lars, det var bara djefvulen, som klädt sig i hans dräkt och narrade mig. Men låten oss nu gå öfver det vestra berget och angripa staden från den sidan, så få vi bestämdt danskarnes kärrebössor på köpet."

"Det var ett förståndigt ord, Emund. Jag vill försöka. Men du måste taga denna fänika och visa vägen."

"Tack," svarade Emund och skyndade bort till den fänika, Lars Olsson anvisat honom.

Raskt satte han sig i spetsen för denna och stormade öfver det s. k. Djekneberget och in i staden. Intet allvarligt motstånd mötte honom förrän han med sin fänika stötte på det på torget förlagda danska artilleriet. Oförväget kastade han sig öfver detta och slogs som en vansinnig utan att betänka, att danskarne voro minst åtta gånger flera än hans folk. Lyckligtvis hade Lars Olsson ej alldeles lemnat honom ur sigte, ehuru han icke med sin trupp lyckats följa tätt efter honom. När därför Emund, trots sin tapperhet, höll på att duka under för öfvermakten, hann Lars Olsson fram i rätt tid för att rädda honom. Danskarne lemnade nu sina kanoner och flydde i sällskap med rytteriet och fotfolket till slottet och dominikanerklostret, der de funno skydd bakom de starka förskansningarne. Striden hade kostat danskarne omkring 600 döda och hela deras artilleri.

Svenskarne jublade öfver sin seger; men ännu var denna icke fullständig, ty knappt hade slottets besättning sett danskarne fly ur staden, innan den sköt eld på de närmaste husen. Vädret var gynnsamt för en eldsvåda och inom en timma stod en betydlig del af staden i brand. Svenskarne sökte visserligen att släcka, men större delen af Vesterås blef dock lågornas rof.

Lars Olsson hade emellertid dragit sig utom staden med de eröfrade kanonerna och var just sysselsatt med deras uppställande och riktande mot slottet, då Emund

kom till honom och tycktes hafva något af särdeles vigt att meddela.

“Hvad är det nu, Emund?” frågade Lars Olsson leende åt den unge mannens ifver.

“Jag har sett munken,” svarade Emund.

“Hvilken munk?”

“Den, som följde mig till Didrik Slagheck “

“Nå än sedan?”

“Jag är rädd att han spelar oss något fult streck, ty den som kan gå genom väggen, måste ha sjelfva den lede fienden med sig eller också vara den onde sjelf.”

“Mot en sådan fiende duga icke vapen af jern och stål; vi få slåss med menniskor, djeflarne må Gud och alla helgon beskydda oss ifrån,” svarade Lars Olsson andäktigt och gjorde korstecknet.

“Tillåten mig dock att försöka slåss med honom,” bad Emund ifrigt.

Innan Lars Olsson hann svara, slog en klar eldslåga upp från staden, der nu de första husen blifvit antända af danskarne.

“Se der!” utropade Emund, “der drifver munken sitt spel alldeles som jag gissade. Tillåten I mig skynda dit?”

“Ja, men icke ensam.”

“Åh jag reder mig nog.”

“Kan väl hända det, men det behöfves folk att släcka, hvad danskarne antändt.”

“Deri hafven I sannerligen rätt.”

“Tag därför din fänika med dig — “

“Min fänika?” afbröt Emund frågande. Den fänika han anförte vid angreppet på Vesterås var nämligen icke hans mer än för det tillfället.

“Ja, du får tillsvidare behålla den du nyss lemnade. Du kan ha förtjenat mer än det för din tapperhet och din ifver, ty det är dig vi i främsta rummet ha att tacka för, att vi ha de här kärrebössorna. Men nu skall du, som sagdt, ha din fänika och två till med dig. Vill du taga Matts Yngvessons och Ture Östenssons?”

“Gerna, om Matts och Ture anför dem.”

Fem minuter härefter ryckte de tre fänikorna i språng-

marsch inåt staden. Här öfverlemnade Emund befälet öfver sin fänika åt Matts Yngvesson och Ture Östensson, sedan han uppmanat dem att icke ett ögonblick lemna manskapet utan tillsyn utan med all kraft söka släcka den brinnande stadsdelen.

“Men hvart tänker du sjelf taga vägen då?” frågade Matts Yngvesson.

“Jag skall söka efter munken, som ställt till det här och som troligen håller på med något annat otyg nu,” svarade Emund.

“Men slottsfolket sköt ju eld hit,” invände Ture Östensson.

“Så tro alla, men jag såg den svarte djefvul, som sprang här och tände innan vi kommo hit. Ja, jag såg väl icke just att han tände på, men att han smög fram här mellan husen, det såg jag, och strax derefter började det brinna.”

“Åh du är tokig, Emund,” sade Ture Östensson skratande.

“Det få vi se, när jag kommer igen,” svarade Emund i det han skyndade bort.

Han fann snart att samma ohyggliga villervalla höll på att råda i Vesterås, som han förut bevittnat i Köping. Krambodarne uppbrötos och plundrades af en hop snikna bönder och bergsmän, medan en annan hop bröt sig in i vinkällarne, buro ut vinfaten och drucko sig druckna. I spetsen för denna skara återsåg Emund den förut omnämnda svartbrodern, som visade bönderna vägen och tycktes känna till alla vinkällare i hela staden. Emellertid hade han nu kastat bort sin kåpa och var klädd såsom en bergsman.

Innan Emund Folkesson hann tränga sig fram till munken, hade denne hunnit fram till en större källare, hvarifrån ett väldigt vinfat snart utrullades.

“Upp till rådstugan med det,” ropade munken. “Aldrig skall man här ha skådat gladare rådmän än i afton.”

“Rätt taladt, Olof Åkesson,” hojtade flera; “du skall bli vår borgmästare. Vi skola taga oss ett ärligt rus i glädjen öfver vår seger.”

Vinfatet bars nu bort till rådstugan under skral och sång. Bland annat sjöngs följande visa, som munken tycktes hafva diktat för tillfället, ty hans röst hördes öfver alla andras:

“Herr Gösta han talte till dalkarlar sin’:

’Min’ ord mån I akta uppå!

Säg följn I mig till Vesterås in

Att juten på näsona slå?”

De dalkarlar svarte så glade i sinn’:

“Vi vilje så gerna nu gå

Med dig herr Gösta till Vesterås in

Att Didrik och jutarne slå!

Och nu hafver juten för Göstas här

Flytt bort och fått stryk med besked,

Och thy att han fruktar att komma oss när

Så skolom vi supa i fred.”

“Tills juten öfverumplat Eder likasom han gjorde med vestmanländingarne i Köping,” utropade Emund harmfullt. “Gån att släcka staden innan den lägges i aska, det är bättre än att dricka och skryta öfver Edra segrar.”

“Du har ingen rättighet att befalla här,” skrek munken eller Olof Åkesson, som han nu kallade sig.

“Rätt så,” instämde flera dalkarlar.

“I hafven ännu mindre här att göra,” svarade Emund vred i det han vände sig till munken.

Denne studsade och tycktes ett ögonblick villrådlig om hvad han borde göra, men i nästa sekund hade han fattat sig och utropade:

“Tagen Eder till vara, redlige män, ty här finnes en dansk spion ibland Eder.”

“En spion? Hvar är han? Visa oss hvem det är, så skola vi nog lära honom känna oss,” hojtade dalkarlarne om hvarandra och tycktes färdiga att göra processen kort med den olycklige, som blefve utpekad af Olof Åkesson.

Emund kände att hans belägenhet säkert blefve allt annat än afundsvärd, om han ej kunde afväpna sin fiende. Denne tycktes också inse, att han vunnit ett betydligt öfvertag och dröjde därför ett ögonblick med svaret för att njuta af Emunds nederlag.

“Der står han,” sade munken slutligen triumferande och visade på Emund Folkesson.

“Det är lögn,” skrek Emund, “han är sjelf spion, ty han är en svartbroder, fastän han nu iklädt sig bergsmansdrägt.”

“En munk? en svartbroder?” skreko några utan att rätt veta hvilkendera de skulle tro, antingen Emund eller Olof Åkesson.

“Han ljuger,” svarade munken. “Jag har sjelf sett honom gå med bref till Didrik Slagheck.”

“Det var du, som visade vägen,” genmälte Emund obetänksamt, “ty jag kan inte gå igenom släta väggen, som du gör.”

“Nu hören I det sjelfve,” utropade Olof Åkesson, hvilken strax insåg den fördel Emund med detta oförsigtiga svar gifvit honom och äfven förstod att draga nytta deraf. “Han erkänner ju, att han varit till Didrik Slagheck med bref.”

“Olof Åkesson har rätt,, inföllo några;“ det är en spion.”

“Då skall han dö,” utropade andra.

“Vänta ett ögonblick“, svarade Emund, som insåg att här gälde lifvet, om han icke förstod att vända saken till sin fördel. “Olof Åkesson kallar mig spion, jag åter anser honom vara en sådan. Finnes någon här, som känner oss båda eller endera af oss? Har någon af Eder sett oss förrän i dag?”

Ingen svarade, men alla sågo frågande på hvarandra, som om de väntade att få höra något svar.

“När nu ingen känner oss,” fortfor Emund, “så kan ju icke heller någon af Eder med ed styrka, om jag eller Olof Åkesson är en dansk spion?”

“Det har allt sin riktighet det,” medgafvo ett par af de närvarande bergsmännen.

“Vore det då icke klokast att föra både mig och Olof Åkesson till herr Gustaf Eriksson och låta honom döma hvem af oss som är spion, ty någondera af oss torde väl vara det, och Gustaf Eriksson har ypperligt väderkorn på jutarne, så honom slipper man ej lätt undan.”

“Det var inte så dumt du,” ropade flera röster, “Bort till herr Gösta med dem!”

“Låten icke draga Eder vid näsan af hans fagra tal,” invände nu Olof Åkesson med betydligt mindre säker röst än nyss förut. “Han vill med detta försök skaffa sig tillfälle att komma undan.”

“Det skola vi nog sätta P för,” svarade dalkarlarne. “Vi kunna väl binda den krabaten.”

“Ja det kunnen i nog, men om man slår ihjäl honom, är man ändå säkrare,” påstod Olof Åkesson.

“Ja, för Eder vore det nog säkrast, ty då sluppen I kanske undan att komma inför herr Gustaf Eriksson,” svarade Emund. “Ären I oskyldig, så behöfven I väl icke söka någon utväg att få mig dräpt innan herr Gustaf fått döma. Han lärer nog icke skona en spion. Inte behöfven I heller frukta, att jag skall fly, ty I följén ju med sjelf. De kunna ju för säkerhets skull binda oss tillsammans, vördige fader.”

“Du är en hittug en du,” utropade ett par dalkarlar. “Vi ska’ binda dem med samma rep go’ vänner!”

Förslaget vann allmänt bifall, men Olof Åkesson protesterade på det allra lifligaste deremot.

“Sen I nu hvem af oss, som mest fruktar att möta herr Gustaf Eriksson?” sporde Emund leende.

“Det är allt du det, eländige spion,” skrek munken, “fastän du nu låtsar vara så villig att gå till honom. Binden mig så mycket I viljen, men låten mig åtminstone slippa att fästas tillsammans med den der uslingen, som ljuger så, att han kan narra den allra klokaste att tro honom.”

“Binden oss huru I behagen, men låten det ske fort, ty eljes rymmer den der ifrån Eder,” sade Emund.

“Han går väl inte genom väggen heller,” mente några.

“Det är inte så säkert det”, svarade Emund.

Olof Åkesson hade emellertid dragit sig uppför råd-stugutrappan och stod nu öfverst på den samma. Utan att någon lade märke dertill öppnade han dörren och försvann genom denna som en andeuppenbarelse.

“Passen på att han icke gick igenom väggen just nu,” ropade Emund förvånad öfver munkens smidighet.

“Har man sett på en sådan lurifax,” utropade flere dalkarlar och sprungo efter den försvunne; men dörren var

stängd från andra sidan och innan man lyckades öppna den, var munken borta och kunde icke anträffas i huset.

Under tiden fördes vinfatet in i rådhusalen och öppnades. Man samlades omkring det och började dricka och skråla utan att bry sig om den försvunne munken.

“Viljen I nu föra mig till herr Gustaf?” frågade Emund slutligen vänd till en af de män, som syntes honom hafva mest att säga i detta lag.

“Det behöfva vi ej,” svarade mannen, “ty nu tro vi dig, sedan vi sett att den andre var djefvulen sjelf eller också hans dräng.”

“Då neken I mig ej att gå härifrån?”

“Gå hvart du vill, men lägg dig icke i våra affärer, då vi vilja dricka och muntra oss.”

Glad skyndade Emund bort, och många minuter dröjde det icke innan han stod inför Gustaf Vasa.

Denne igenkände strax den käcke ynglingen och besvarade vänligt hans vördnadsfulla helsning.

“Har du åter gjort någon vigtig upptäckt Emund eftersom du synes mig så full af ifver?” frågade Gustaf Vasa leende.

“Ja, ädle herre, en lika vigtig som bedröflig upptäckt,” svarade Emund.

“Hvad står då på?” frågade Gustaf i det en lätt färgskiftning flög öfver hans vackra ansigte. Icke har väl jurarne återtagit staden?”

“Nej, men en del af manskapet aktar icke annat än att plundra och dricka. Släckningsarbetet går lamt, ty arbetarne äro få, och de blifva allt färre med hvarje minut. En hop druckna bergsmän hafva samlat sig i sjelfva rådstugan, der de dricka och skråla alldeles som Peder Ugglas gäster gjorde i Köping.”

“Står det så till, så är här ingen tid till öfverläggning,” sade Gustaf. “Skynda genast bort till Lars Olsson och säg honom att han ofördröjligen bryter in i staden med allt manskap, som finnes till hands, ty det är ganska troligt, att danskarne skola göra ett försök att öfverrumpla den drickande och skrålande bondehoppen derinne.”

“Ja ädle herre, detta är så mycket troligare som en

dansk spion narrat bönderna att dricka och visat dem vägen till vinkällarne.“

“Så mycket värre. Säg Lars Olsson, att han ögonblickligen skyndar åstad. Sedan kan du komma hit igen för att ledsaga mig in i staden.“

Emund snarare flög än gick till Lars Olsson, som icke var sen att hörsamma Gustafs befallning, när han hörde huru det stod till med den del af hären, som befann sig i staden.

När Emund återkom till Gustaf Vasa, fann han denne färdig till uppbrott. Han var iklädd sin vanliga rustning och höll dessutom en yxa i handen.

“Har du redan utfört ditt ärende?” sade han till Emund.

“Ja, ädle herre, Lars Olsson är redan på väg till staden.“

“Godt. Tag då denna yxa med dig och kom,“ sade han i det han öfverlemnade yxan till Emund.

“Ädle herre, jag är ej van att strida med ett sådant vapen,“ vågade Emund invända.

“Sämre vapen kunde du få än en yxa.“

“Förlåt mig, ädle herre, jag skall aldrig begära ett bättre, när I tilldelen mig det.“

Gustaf såg frågande på Emund, men då denne icke sade något vidare, fortsatte han vägen inåt staden.

Lars Olsson hade trots sin skyndsamhet varit nära deran att komma försent. Den danska hären hade redan hunnit fram till torget och ville icke så snart lemna sin ställning der. Medan Lars Olsson och hans kämpar slogos på torget och efter tre hela timmars häftig strid äntligen lyckades drifva danskarne på flykten, sutto de sorglöse bergsmän, som först blifvit utsedda att skydda den eröfrade staden, fortfarande kvar på krogarne, der de skreko, skralade och pokulerade lika ifrigt, som om det varit djupaste fred och ingen fiende funnits åtminstone inom tre mils omkrets.

Ledsagad af Emund Folkesson och ett par andra svenner vandrade Gustaf Vasa under tiden efter stadens gator för att uppsöka och återföra till ordning de män, som under rusets inflytande glömt sina pligter mot sig sjelfva och fäderneslandet.

Invid Storgatan låg stadens förnämsta värdshus och största vinkällare. Detta kunde man nu lätt både höra och se, ty omkring ett tusen bönder voro samlade här och sorlade och skreko om hvarandra, så att det knappt tycktes vara möjligt för en vanlig människa att göra sig hörd af denna hop.

Gustaf Vasa lät dock icke afskräcka sig utan trängde sig fram igenom mängden, steg upp på en öltunna och ville tala till de druckna gästerna, men ingen lyssnade till hans ord, och i det allmänna sorlet och skränet dog hans röst bort, så att han med nöd kunde sjelf höra hvad han sade.

Då vände han sig förtörnad till Emund, som troget följt honom efter under det han trängt in i salen.

“Förstår du nu att använda ditt vapen, så låt mig se att du är värd att bära det,” sade han och pekade på ett af vinfaten.

“Skall försöka, ädle herre,” svarade Emund och höjde yxan till ett väldigt hugg. I nästa ögonblick flögo banden af fatet, och vinet forsade ut i väldiga strömmar.

“Hvad tar du dig till, din eländige tuppsyckling,” röt en gråskäggig krigsbuss hotande till honom.

“Han gör sin pligt och räddar Edra lif, ehuru I knappt ären värda en sådan tjänst,” svarade Gustaf med en röst, som darrade af vrede. “Blygens I ej att kalla Eder svenske män, I som låten fienden utan hinder tränga in i staden, medan I sitten vid Edra ölstop och vinkrus? Tron I väl att Edra fäder företogo sig slika hjeltedater under Engelbrekt och Sturarne? Nej, de voro män och visade det äfven i handling, då de utdrefvo danskarne ur Sverige. Men hvad ären I? Jo, usla drinkare, som skråla och skryta öfver andras bragder. I hafven en gång korat och utvalt mig till Eder herre och höfvidsman; men att vara höfvidsman för sådana som I ären, det är ringa heder.”

“Gustaf Eriksson! Gustaf Eriksson!” ljöd nu en dof förfärad hviskning igenom salen, och man drog sig så småningom undan den djerfve talaren, kring hvilken man förut under knot och hotande åtbörder trängt sig.

“Finnes det likväl några ibland Eder, som älska fri-

heten och fäderneslandet mer än öl och mjöd," fortfor Gustaf, "så skynden då till torget, der Edra kamrater nu som bäst kämpa mot juten, hvilken I genom Eder försumlighet hafven gifvit tillfälle att tränga fram ända dit. Han skulle nog gjort en bedröflig ända på Edert gille, om icke denne unge man genom Guds nåd lyckats hindra det," slutade han och visade på Emund, som under tiden slagit banden af flera fat och öltunnor, så att källaren nu bokstafligen flödade af öl och vin och mjöd.

"Vi gå genast, ädle herre," ropade de minst druckne och skyndade strax ut. Andra tycktes äfven beredde att lyda Gustafs maning, men de kunde icke så lätt slita sig från de präktiga vinerna, hvilka de med bedröfvelse sågo strömma bort utan nytta.

Slutligen tog en äldre man mod till sig och klef fram till Gustaf Vasa, som nu stigit ned ifrån tunnan.

"Ädle herre," sade han, "vi vilja gerna strida, om det är nödigt, och inte tänka vi fly för den första jute, som ränner emot oss; men vi vilja också muntra oss något emellanåt, och därför bedjom vi, att I icke förspillen mer af det goda vinet än hittills skett; ty det har ändå inget ondt gjort."

"Och jag säger, att jag sjelf och mina tjenare icke skola gifva oss någon ro, innan vi sett alla dessa vinkällare tömda, ty jag vill hellre se öl och vin och mjöd och annat sådant blifva till spillo, än att det skall blifva orsak till att så många svenska män spilla sina lif. Der rätten eder efter!"

Och liksom för att bekräfta sina ord slog han med egen hand banden af det närmast stående vinfatet. Hans tjenare följde föredömet. Vin, öl och mjöd samt kirsebärsdrank och andra under ifrågavarande tid vanliga drycker flödade i strömmar allestädes, der de drogo fram. Länge dröjde det icke heller innan de besökt alla stadens öl- och vinkällare och tappat ut allt drickbart på marken.

Dalkarlarne sågo med häpnad och förvåning på den allmänna förödelsen, men ingen vågade invända något emot hvad Gustaf Vasa ansett sig böra befälla. En och

annan tycktes dock föga belåten och några hviskade sinsi-
emellan:

“Herr Gösta kommer nog att bli en stränger herre
han också, om han en gång blir kung.”

“Han tyckes inte vara så god att handskas med nu
heller,” svarade en.

“Men han vill dock väl med oss,” invände en annan.
“Hvem vet huru detta slutat, om inte herr Gösta hade
kommit hit och kört bort juten ännu en gång.

“Sant nog det,” medgafvo flera. “Hade juten kommit
öfver oss här, så hade vi nog varit döda allihop vid det
här laget, och Gud tröste våra hustrur och barn, om dan-
skarne sedan kommit upp i Dalarne.”

“Ja ja, herr Gösta är i alla fall en kavater karl,
och han vet nog hvad han bör göra.”

Och härmed drogo sig dalamännen så småningom till-
baka, och det vardt lugn och stilla i staden, sedan dan-
skarne ändtligen blifvit för andra gången drifna på flykten
och dragit sig undan bakom dominikanerklostrets förskans-
ningar.

5.

Sirenen.

Sedan Gustaf Vasa sett de sista vinfaten tömda, vände
han sig med ett vänligt leende till Emund Folkesson.

“Tack för i dag, Emund,” sade han. “Du har nu
visat dig kunna sköta yxan lika bra som du förut handte-
rat svärdet. Nu kan du dock behöfva några timmars sömn
att vederkvicka dig efter dagens vedermödor, ty ingen har
väl sparat sina krafter mindre än du. Derom skola vi
emellertid tala något mera i morgon.”

Härmed nickade han afsked och gick bort med ett
par af sina svenner, lemnande Emund Folkesson att tänka
på hvad han hade sagt.

Det var redan midnatt, och Emund kände sig efter
dagens strider uttröttad både till kropp och själ, men han
ansåg det likväl såsom sin pligt att först uppsöka sin fä-

nika innan han lade sig till hvila. Han gick därför till det ställe, der han öfverlätit befälet öfver sitt folk åt Matts Yngvesson och Ture Östensson. Här voro nu alla husen nedbrunna i grund och något släckningsmanskap kunde han ingenstädes upptäcka.

Medan han så gick fram bland de rykande ruinerna, hörde han plötsligt någon nämna honom vid namn. Han stannade och såg sig om åt alla sidor samt blef slutligen varse en i en kåpa tätt insvept varelse, som tycktes söka honom.

“Hvem ären I? Och hvad viljen I?” frågade han den okända.

“Hvartill tjenar det att säga mitt namn, då I ändå icke kännen mig?” blef svaret. “Följen mig blott till henne innan det blir försent.”

“Hvar är hon? sporde Emund ifrigt.

“Kom!”

“Nej, säg mig först, om hon är i staden.”

“Ja, icke långt härifrån.”

“Men hvarför har hon kommit hit?”

“Hon ville uppsöka Eder, sedan danskarne bränt hennes faders gård och dödat honom sjelf.”

“Hvad sägen I. Har Agnarsholm blifvit brändt af danskarne och Björn Dansson dödad? Är det så konung Kristian lönar sina anhängare?”

Den hemlighetsfulla varelsen teg betänksamt ett ögonblick.

“Man hade funnit att Björn Dansson icke längre var att räkna ibland unionsvännerna och konung Kristians anhängare,” svarades slutligen i en ton, som dock ej lät fullt trovärdig; åtminstone ingaf den Emund en skymt af tvifvel.

“Det är omöjligt,” utropade han därför, “Björn Dansson bryter aldrig sin tro till konung Kristian.”

“Eder käre sta torde bättre än jag kunna lemna besked i detta ärende. Jag upprepar blott hvad hon har sagt mig.”

“I förvänen mig i sanning med edert tal. Hvem ären I?”

“Ännu en gång denna fråga! Nåväl, jag är Zakarias Tenngjutares dotter Cecilia,” blef svaret, och den tilltalade slog tillbaka kåpan, som dolt hennes ansigte.

Emund såg nu till sin förvåning framför sig en ung och bländande skön kvinna af knappt medelhöjd. För ett ögonblick glömde han Ingrid endast för att betrakta den undersköna varelse som stod framför honom.

“Viljen I nu följa mig till henne?” frågade Cecilia med ett förföriskt leende.

“Ja, men sägen mig dock, hvar hon bor!”

“Det skolen I snart få se.”

“Det förundrar mig likväl, att hon ej sjelf följde Eder.”

“Misstron I mig, så kunnen I ju stanna här tills jag hunnit hitkalla henne. Men hon vågar knappt gå ut af fruktan för jutarne, hvilka hon rädes mer än sjelfva döden.”

“Det förvånar mig icke, när de gifvit henne så stor anledning att afsky dem. Men visen mig nu vägen Cecilia, så vill jag strax följa Eder till Ingrid.”

Cecilia slog åter kåpan öfver ansigtet och gick sedan med lätta steg bort till ett hus, som låg nära intill slottet.

“Det förundrar mig, att hon tagit in här,” sade Emund, när han såg hvart det bar.

“Tyst Emund, om I ej viljen göra henne olycklig.”

“Hvad menen I?”

“Förstån I ej, att Ingrid är fången och väntar sin befrielse genom Eder.”

“Men I saden ju nyss, att hon var fri och att hon endast af fruktan afhållits från att följa Eder.”

“Stig in här,” svarade Cecilia, i det hon öppnade en dörr. Då han tvekade tillade hon: “I ären sannerligen mindre tapper än Eder käresta säger.”

“Ingen har ännu funnit mig feg.”

“Mer än jag, som finner att I låten skrämja Eder af en ung flickas skämt,” sade Cecilia skrattande. “Förstån I ej, att det kan vara vådligt att tala allt för högt så nära slottet? Det var därför jag hittade på att Ingrid var fången. Men varen vid god tröst Emund, hon är ännu lika fri som I.”

“I ären en underlig flicka,” sade Emund, i det han steg in igenom den öppnade dörren.

“Och I ären ett dumhufvud,” blef det oväntade svaret, och i samma ögonblick slogs dörren igen och Emund befann sig i det djupaste mörker.

Han famlade omkring åt alla sidor för att gripa den vackra fresterskan, som lockat honom i denna fälla, men förgäfves. Hvert han vände sig stötte han mot hårda väggen, och när han äntligen ville uppsöka den dörr, genom hvilken han kommit in i rummet, tycktes äfven denna vara försvunnen.

Uttröttad kastade han sig slutligen ned på golvet i rummet och insomnade.

Huru länge han blef liggande här, det visste han icke, men när han vaknade, plågades han af en förfärlig hunger och en brännande törst. Han ville resa sig, men fann till sin förfäran, att han var bunden till händer och fötter. Man hade således varit inne hos honom under det han sofvit.

Oroligt vred han sig nu på sitt hårda läger utan att se någon utväg att slippa ur den nedriga fångenskap, hvori han råkat. Icke heller kunde han förstå meningen med hvad som skett. Att Cecilia var ett verktyg i någon annans hand, det var temligen säkert, men i hvilkens? Munken Olof Åkesson vore väl den ende han med någon skymt af skäl kunde misstänka. Troligtvis hade han äfven honom att tacka för de bojor, med hvilka han nu vore fängslad. Men hvarför hade han icke dödat honom? Helt säkert hade han ansett detta vara ett allt för ringa straff. Han kunde således vänta sig de förfärligaste marter såsom lön för sin ifver att omintetgöra danskarnes planer.

Medan han låg och betänkte detta, öppnades dörren och biskop Didrik Slagheck inträdde i rummet. Efter honom följde svartbrodern Olof Åkesson. Dörren lemnades halföppen, så att det blef någorlunda ljust i rummet, och Emund kunde nu se, att detta alldeles saknade fönster och närmast liknade ett fängelse. För att om möjligt erhålla någon upplysning om den fagra sirén som lockat honom i fällan, beslöt han att fortfarande låtsa sova.

“Han har sannerligen en ypperlig sömn,” sade munken,

när han stod invid Emund. "Ännu sofver han lika hårdt som när jag band honom."

"Han drömmer nog om den sköna Cecilia," svarade Didrik Slagheck i gäckande ton.

"Ja, det finner jag ej otroligt. Men värre är det, att hon synes ångra hvad hon gjort. Hon kan ju omtala allt för Gustaf Eriksson."

"Har hon icke erhållit aflat såsom ersättning för sina tjänster?"

"Väl har hon det, men det tyckes föga hjälpa."

"Det var också dåraktigt att använda en kvinna i detta värf och isynnerhet en så ung kvinna."

"Han hade nog låtit bli att följa en gammal fågel-skrämman. Och en listigare än Cecilia finnes icke."

"Kanhända är det så. Trösta henne emellertid med ett eller två års aflat."

"En glädjeflicka tar hellre klingande mynt."

"En glädjeflicka!" utropade Emund ur stånd att längre beherska sig. "Och sådana gå äfven i Eder tjänst?"

Didrik Slagheck och munken brusto båda ut i skratt.

"Du drömde kanske om att hon var en ädelboren fröken?" sade biskopen hänleende. "Nej, sådana plägar man icke träffa ute på gatan midt på nätterna. — Men nu skola vi talas vid om något annat. Vi få då höra, om du har lika ledig tunga nu som när vi senast träffades."

"Det skulle nog förvåna Eder, om I ej hadn kunnat genom Edra knep och konster tvinga mig till tystnad."

"Hvad som ännu icke lyckats, skall nog lyckas sedan," svarade Didrik Slagheck.

"Det skolen I inte förlita Eder uppå."

"Vi få väl se, huru det kommer att gå. Nu vilja vi dock höra dig tala."

"Dertill kunnen I kanske tvinga mig, men huru stort gagn I hafven af att höra mig tala, derom torden I bäst kunna döma sjelf," svarade Emund med ett skadeglåd leende.

"Det finnes medel att tvinga dig att säga sanningen. Glöm inte att kyrkans makt är stor. Svvara därför sanningsenligt på hvad jag frågar dig!"

“Besinna att du dermed besparar dig många lidanden, som eljes skola träffa dig,” inföll munken öfvertalande.

“Nå, hvad viljen I då veta?” frågade Emund med låtsadt tillmötesgående.

“Först må du säga oss, huru länge Gustaf Eriksson ämnar stanna här i Vesterås och hvart han begifver sig härifrån,” sade Didrik Slagheck.

“Önsken I ej veta mer, så är denna fråga lätt besvarad”, genmälte Emund.

“Säg oss äfven om Gustaf Eriksson någonsin färdas fram i landet utan att vara åtföljd af fullt tillförlitliga svenner.”

“Vördige fader, herr Gustaf Eriksson stannar här så länge han för godt finner, och när han begifver sig härifrån, far han dit han vill. Hvilka som då följa honom, det vet jag icke, men det kan jag heligt försäkra, att han alltid har hederligare männer i sitt följe än I båda ären. Nu hafven I hört mitt svar.”

“Men ännu vet du icke hvad som väntar dig.”

“Åhjo, en långsam och så kvalfull död, som I kunnen uttänka. Är det icke så? I ären ju så van vid att utgjuta andras blod, att det icke lærer finnas större nöje för Eder än att se sådant rinna, isynnerhet om det är oskyldigt. I heten väl icke Slaghök för ro skull blott, I skolen väl göra skäl för namnet.”

Innan Didrik Slagheck hann svara, visade sig en väpnad sven i dörren och i samma ögonblick förnams ljud af en framtågande trupp, som tycktes närma sig det hus, der Emund låg fängslad.

“Rädden Eder, vördige fader”, ropade svennen; “en skara bönder tågar hit fullt väpnad.”

Knappt voro de sista orden uttalade innan Didrik Slagheck lemnade rummet utan att vidare egna en tanke åt den derinne liggande Emund. Munken var dock mindre ifrig att rädda sitt lif. Han hade väl intet vapen, med hvilket han kunde tillfoga fången nämnvärd skada, men någon minnesbeta tyckte han sig dock böra gifva honom, innan han nu sluppe ur hans händer. Han syntes ämna ställa sig på hans bröst och sålunda krossa honom, men

Emund förstod det och vände sig på sidan samt började ropa på hjälp. Den framtågande truppen tyckes nu vara helt nära, och munken fick blott tid att med en spark och ett par örffilar stilla sin hämndtörst, hvarefter han rusade ut. Knappt hade han dock hunnit utom dörren innan ett regn af pilar mötte honom.

“Se der ha vi munken“, skreko dalkarlarne. “Få se, om du nu kan springa genom väggen, din skojar.“

Flera pilar träffade honom nästan samtidigt med att dessa ord nådde hans öra, och med en förbannelse på läpparne föll munken till marken. Som hungriga rofdjur rusade några af dalkarlarne fram till den fallne och genomborrade honom med sina spjut.

“Man måste dräpa honom riktigt, för annars stiger han nog upp igen“, sade de.

Truppens anförare, som ej var någon annan än Ture Östensson, hade emellertid skyndat fram till huset och öppnat dörren. Han stannade förvånad, när han fick se Emund.

“Hvad ser jag?“ utropade han. “Huru han du kommit hit?“

“Genom min egen dumhet och jutarnes list“, svarade Emund. “Men det är en lång historia, som du skall få höra en annan gång. Hvarför är du här?“

“För att rifva ned det här huset.“

“Hvad skall det tjena till?“

“Det vet jag icke, men Lars Olsson har befalt mig att göra det. Kanske vill han hindra jutarne från att tända på staden en gång till.“

“Så måste det vara, om det icke är mitt skyddshelgon jag har att tacka för denna vändning; ty hade du icke kommit just när du kom, så hade det nog gått mig mycket illa, då jag så grundligt retat biskop Didrik, att han endast funderade på det grymmaste sättet att taga mitt lif.“

“Han förstod dock att akta sitt skinn.“

“Det gör den räfven alltid. Honom kommer hvarken jag eller du att få.“

“Med munken gick det dock ganska lätt, huru listig han än har visat sig vara.“

“Denna gång glömde han sig dock för sin hämnd, det kommer aldrig Didrik Slagheck att göra.”

Under samtalets gång hade Ture Östensson löst Emunds band, så att han nu äntligen kunde stiga upp, ehuru han i början kände sig något styf och domnad i armar och ben. Han sökte dock, så godt han kunde, hjälpa sina kamrater att rifva byggnaden. Emellertid tycktes detta företag ingalunda behaga danskarne, ty ifrån slottet öppnades snart en liflig eld, som riktades mot den omtalade byggnaden.

“Kulor kommo, slogo neder

Än i truppen än bredvid“,
såsom skalden sjunger. Äfven här “bet mången kämpe i gräset“, men de öfriga stälde sig ej sysslolösa att grubbla öfver livvets obeständighet utan togo i med kraftiga armar och gafvo sig ingen hvila förrän de jemnat byggnaden med marken. Med ett gladt hurra vände man nu ryggen åt slottet och skyndade tillbaka till staden. Men ännu hade döden ej gjort sin sista skörd bland dessa män. En ny salvfa lossades från slottet, kulorna hveno och smattrade som en hagelskur. Emund blef lätt sårad i venstra armen och Ture Östensson föll jemte tio af sina män.

Emund öfvertog nu befälet öfver de kvarlevande, som i språngmarsch ilade inåt staden.

6

Väpnaren.

Redan klockan åtta på morgonen dagen efter segern vid Vesterås lät Gustaf Vasa sammankalla sina förnämsta befälhafvare till krigsråd. Han delgaf dem dervid sitt beslut att låta uppbåda allmogen i de närmast liggande häradena till slottets belägring. Det vore nämligen troligt, att detta skulle hålla stånd flera månader, kanske ett helt år. Lars Olsson och Lars Eriksson borde därför med större delen af sina härar tåga inåt Uppland och uppbåda dess allmoge till landets försvar och befrielse. Till Södermanland och Östergötland ville Gustaf sända smärre härafdel-

ningar att väcka och underhålla rörelsen för landets räddning. Från Värmland hade underrättelse ingått om allmogens resning under Nils Olsson Vinge, och därför borde väl äfven till dem sändas något bud.

Alla voro ense om att Gustaf Vasa i sådana mål vore den visaste, hvarföre man endast hade att lyda hans befallningar.

“I veten dock, gode herrar och män, att i slika mål kräfves ett pröfvadt förstånd“, sade Gustaf, “och därför önskade jag gerna höra andras mening, om någon har en sådan att framställa.“

Han tystnade och tycktes vänta på svar, men när alla tego, fortfor han:

“Mig synes att en tapper och förständig man bör varda anförare för den här, som skall belägra slottet härstädes. Sådana män finnas visserligen flera ibland oss, isynnerhet bland dem som till mognare ålder komne äro; men om en yngling visat sig värdig att ställas i de äldres led, så synes mig, att han ej rätteligen bör för sin ungdom förbigången blifva.“

“Visserligen icke“, instämde alla.

“Bland dem, som under denna strid särdeles utmärkt sig, är, såsom väl de flesta af Eder redan veten, en ung man vid namn Emund Folkesson. Honom hafva vi till ej ringa del att tacka för att vår seger icke slutade med ett svårt nederlag. Han har visat sig ega ett lika skarpt öga som kvickt förstånd och en sällspord tapperhet. Sådana egenskaper böra efter förtjenst belönas. Jag ämnar därför åt honom anförtro slottets belägring.“

“Ädle herre, detta är omöjligt“, invände nu Lars Olsson.

“Hvad sägen I? Har han ej visat sig värd ett sådant förtroende?“

“Jo, ädle herre. Väl kan det synas föga lämpligt att lemna ett så viktigt företag i en så ung mans händer; men bland alla män i min härskara var han den pålitligaste, den mest snabbtänkte och den tappreste. I veten också, att den raske ynglingen just för den skull ådragit sig de danskes uppmärksamhet, och nu är han borta.“

“Har han fallit, sedan han lemnade mig i natt?”

“Ingen har sett honom sedan. Han har förmodligen blifvit mördad eller lockad i någon fälla under natten.”

“Stor skada om så skett, ty denna yngling hade kanske en gång kommit ädle riddare på skam genom sina bragder. Nu få vi emellertid tänka på en annan anförare för belägringshären. Hvem synes Eder lämpligast dertill?”

“Ingen synes mig lämpligare än Lambreckt Mattsson”, svarade den käcke Arvid Vestgöte, hvilken äfven befann sig bland de församlade. “Han är en oförsonlig jutehatare och visade sig vid Stockholms försvar vara en både rådig och tapper man.”

“Deri hafven I rätt”, sade Gustaf. “Jag hade annars tänkt på Eder Arvid, men nu skolen I resa till Östergötland i stället. Der tarivas nog också en rådig och tapper man.”

Det blef sålunda bestämdt att Lambreckt Mattsson skulle anföras belägringshären.

Härefter upplöste Gustaf krigsrådet och gick att skriva ett upprop till folket i de härader, som skulle inkallas att belägra Vesterås slott. Han hade ännu icke fullbordat detta, när Emund Folkesson lät anmäla sig till företräde hos honom.

“Förlåt mig ädle herre, att jag på detta sätt tränger hit in; men herr Lars Olsson sade, att I hadn frågat efter mig”, sade den inträdande i ödmjuk ton.

“Han sade likväl till mig att du var borta sedan i natt”, svarade Gustaf Vasa.

“Så var det ock.”

“Ah, jag ser att du varit i strid; din venstra arm vittnar derom. Du skonar dig sannerligen icke du.”

“Det är blott en obetydlighet; men icke trodde jag för ett par timmar sedan, att jag nu skulle stå inför Eder.”

“Du har således åter varit i något äfventyr?”

“Farligare än någonsin, men ej så ärofullt ändå.”

“Du retar min nyfikenhet”, sade Gustaf Vasa leende. Emund berättade nu omständligt hvad som händt honom och slutade sålunda:

“Ädle herre, I sen sålunda att jag denna gång bar

mig allt annat än klokt åt; men besinna dock, att jag var trött och dessutom gälde det ju min käresta efter hvad den listiga förförerskan sade mig.“

“Vill du säga mig hvem din käresta är?”

“Ja herre, det är en frälsemans dotter, Ingrid Björnsdotter.“

“Såå, du flyger högt, Emund.“

“Hon älskar mig och har svurit mig sin tro, och så är hon så fager och så god. Om I sågen henne, ädle herre, så skullen I ej finna det underligt, att jag vill lefva och dö för henne, ty ädlare jungfru finnes ingenstädes.“

“Har du äfven hennes föräldrars samtycke?”

“Ja ädle herre, men under ett vilkor.“

“Hvilket?”

“Att I blifven Sveriges konung, hvilket I med Guds hjälp snart skolen bli, och att jag vinner sköldemärke, hvilket säkerligen ej kommer att ske så snart. Det var också blott för att håna mig som Björn Dansson gaf detta löfte.“

“Björn Dansson? Han är ju en af konung Kristians ifrigaste anhängare?”

“Ja, men hans dotter är svensk till hjerta och själ.“

“Man bör aldrig håna en för hans ringhet, ty då visar man sig föga värd att bära adligt namn och märke. Jag sträfvar ingalunda efter konunganamn och värdighet, men varder jag en gång Sveriges konung, såsom du hoppas, så skall Björn Dansson komma på skam, ty då skall du också få eget sköldemärke, så sant jag då finner dig lika värdig dertill som nu. Och på det att jag ej må glömma mitt löfte, skall du ifrån denna dag varda min väpnare.“

“Gud välsigne Eder ädle herre!“ utropade Emund trohertadt. I skolen alltid finna mig vara en ärlig svensk.“

“Jag hoppas det“, sade Gustaf allvarligt.

Emund snarare flög än gick till Lars Olsson.

“Veten I hvad herr Lars“, utropade han, “nu vill jag nästan förlåta Didrik Slagheck, så glad är jag.“

“Har du då återfunnit den fagra Cecilia såsom en välboren jungfru?“ sade Lars Olsson skämtande.

“Åh, henne förlåter jag gerna, ja jag nästan välsignar henne, ty hon gick blott mina fienders ärende, då hon

narrade mig att omtala, att jag har en käresta. Men hade hon icke lockat mig i fällan, så hade jag ej nu varit herr Gustaf Erikssons väpnare.“

“Hvad säger du? Har han gjort dig till sin väpnare?”

“Ja herre. Går det väl, kan det bli mera sedan.“

“Nå, dertill kan du egentligen passa bättre än till anförare för en belägringshär, som han nyss vill göra dig till. Herr Gustaf vet att uppskatta dugligheten hvar han än finner den, men glöm icke att förtroendet föder nya pligter också! Du har hittills visat dig vara en af de dugligaste ynglingar jag sett. Fortsätt såsom du börjat, men blif något allvarligare, och du skall kanske en gång vinna ett namn bland Sveriges förnämsta hjeltar. Men mer än hjältenamn och rykte är det dock att ha varit en kämpe för sitt fäderneslands befrielse ur träldomens ok.“

Emund tackade rörd den redlige krigaren och skyndade derpå till Gustaf Vasa för att såsom hans väpnare gå nya strider och nya segrar till mötes, innan han ändtligen skulle kunna för den stolte Björn Dansson framvisa eget sköldemärke.

7.

Yxan och Svärdet.

Befrielseverket nådde sin fullbordan. Gustaf Eriksson Vasa hade på riksmötet i Strängnäs blifvit korad och vald till Sveriges och Götes herre och konung, och Stockholm skulle nästan samtidigt öppna sina portar för honom. Hans intåg i hufvudstaden skedde midsommaraftonen 1523 under så stor högtidlighet och ståt som den utarmade staden kunde åstadkomma.

Gustafs upphøjelse till Sveriges konung helsades i nästan alla orter med glädje och tillfredsställelse. Några funnos dock, för hvilka denna nyhet blef ett ämne till sorg och fruktan. Bland dessa var äfven Björn Dansson till Agnarsholm. Med råd och dåd hade han bistått danskarne under kriget i den förhoppningen, att de slutligen skulle besegra

Gustaf Vasa och hans bondehär. När han nu såg detta hopp alldeles omintetgjordt, började han känna sig illa till mods och önskade i hemlighet, att han varit nog förutseende att öfvergå till Gustaf Vasas anhängare innan det blifvit försent. Många andra unionsvänner hade ju tillgripit denna utväg för att rädda sig undan en möjligen blifvande räfst. Hvarför hade han ensam envisats att hålla fast vid konung Kristian? Nu väntade honom kanske en sträng efterräkning, ty Gustaf Vasa skulle ingalunda vara någon blid och efterlåten herre, sades det.

Jungfru Ingrid hade äfven blifvit tyst och sluten, ehuru hon i hemlighet gladde sig öfver svenskarnes segrar. Det var dock något som vållade henne ännu större sorg, och detta var, att ingenting försports om Emund sedan han lemnat Agnarsholm. Ett rykte hade visserligen omtalat, att en ung man genom sin rådighet räddat den svenska bondehären i Vesterås, och strax hade Ingrid satt detta rykte i förbindelse med sin hjertevän; men då tvenne år gingo utan att han lät höra af sig, vågade hon icke mer drömma om hans segrar och framgångar. Det syntes henne sannolikast att han delat så många andras öde och nu låge gömd och förgäten i någon af de många grafvar, som kriget fyllt. Mången tår hade den fagra jungfrun i hemlighet fält vid tanken på den raske svennen, som förvisso aldrig mer skulle komma till Agnarsholm.

En vacker sommarafton i början af Juli 1523 satt hon sålunda försjunken i drömmar inne i sitt rum. Hon hade samma dag låtit sin fader förstå, att hon vore betänkt på att taga doket och ingå i kloster. Fadern hade kallat hennes tal en ren dårskap. Hon vore ju hans enda barn och borde blifva hans tröst och stöd på ålderdomen. Han kunde nog behöfva ett sådant, ty framtiden syntes honom ingalunda ljus. Härmed hade den stränge fadern gått ut, men hon hade trott sig se tårar i hans ögon. Ja, det vore nog så lagom roligt för honom också nu, när alla hans forna vänner öfvergifvit honom. Huru mycket annorlunda skulle det icke varit, om han hyllat Gustaf Eriksson Vasa! Kanske skulle han då, liksom mången annan, blifvit slagen till ridhare vid konungavalet i Strängnäs. Hade Emund Folkesson

lefvat, så skulle han kanske fått adligt vapen vid detta tillfälle, om han blott haft någon jord. Men han hade ju ingenting den stackars svennen.

Här afbrötos hennes tankar genom ett lätt buller, och i nästa ögonblick kom en tjenarinna inrusande med den oväntade nyheten att Emund Folkesson just nu kommit till gården.

“Han rider en vacker häst och ser ut alldeles som en frälseman“, tillade tjensteflickan.

Ingrid svarade ingenting, men hennes bröst häfde sig våldsamt och färgen på hennes kinder skiftade med hvarje minut.

Skulle han verkligen återkomma med eget sköldemärke såsom han sagt, när han reste?

Björn Dansson hade emellertid anvisat sin forne tjenare rum i gäststugan och bemötte honom med en nedlåtande värdighet. Men han kände sig dock en smula osäker om detta var det rätta sättet; ty det fanns något i den unge mannens sätt och uppträdande, som häntydde på att han snarare vore att anse såsom sin husbondes jemlike än såsom hans tjenare, oaktadt han visade Björn Dansson tillbörlig vördnad.

“Minnens I ännu Edert löfte Björn Dansson?“ sporde Emund sedan han intagit sin plats i gästrummet.

“Hvilket löfte?“ frågade Björn Dansson tillbaka.

“Det som I gäfvon mig innan jag reste bort. Nu är Gustaf Eriksson Sveriges konung.“

“Jag har sport tidender derom.“

“Hafven I äfven sport detta?“ frågade Emund Folkesson i det han framtog ett papper och lemnade det till Björn Dansson.

“Hvad är detta?“ utropade denne förskräckt, ty han trodde att det gälde någon efterräkning. “Ett svärd och en yxa i kors; hvad är meningen med detta tecken?“

“Kunnen I ej gissa det?“

Björn Dansson, som ej kunde läsa, skakade blott nekande sitt hufvud.

“Det är ju mitt sköldemärke.“

“Ditt sköldemärke!“

“Ja, yxan fick jag af konung Gustaf redan i Vesterås, svärdet lades till i Strängnäs, då jag för min trohet emot honom erhöll ett mindre gods i Södermanland och dessutom upphöjdes i adligt stånd. Det är därför jag nu vågar anhålla om Eder dotters hand. I veten redan förut att vår håg står väl tillsammans sedan flera år, och jag kan säga Eder att konung Gustaf väntar att blifva bjuden till bröllops på Agnarsholm.”

“Han lär icke komma hit för att öka bröllopsglädjen, om jag annars gissar rätt“, svarade Björn Dansson.

“Det är Edert eget fel, om så icke sker. Konung Gustaf vill gerna glömma att I hafven stått i hans fienders led, men om I fortfarande att blifva hans fiende, så låter han helt visst icke leka med sig, ty han kan vara en sträng herre, när så är nödigt.”

“Du tror således att han aldrig skall söka utkräfva någon hämnd på mig för hvad som förut varit?”

“Det beror helt och hållet på Eder sjelf. Hvad svaren I till min begäran?”

Björn Dansson svarade icke ett ord utan gick in i jungfruburen. Derifrån kom han snart derefter och förde Ingrid vid handen samt ledde henne fram till Emund.

“Tag henne“, sade han i det han lade deras händer tillsammans, “och måtte alla helgon skydda Eder!”

I nästa ögonblick låg Ingrid vid Emunds bröst.

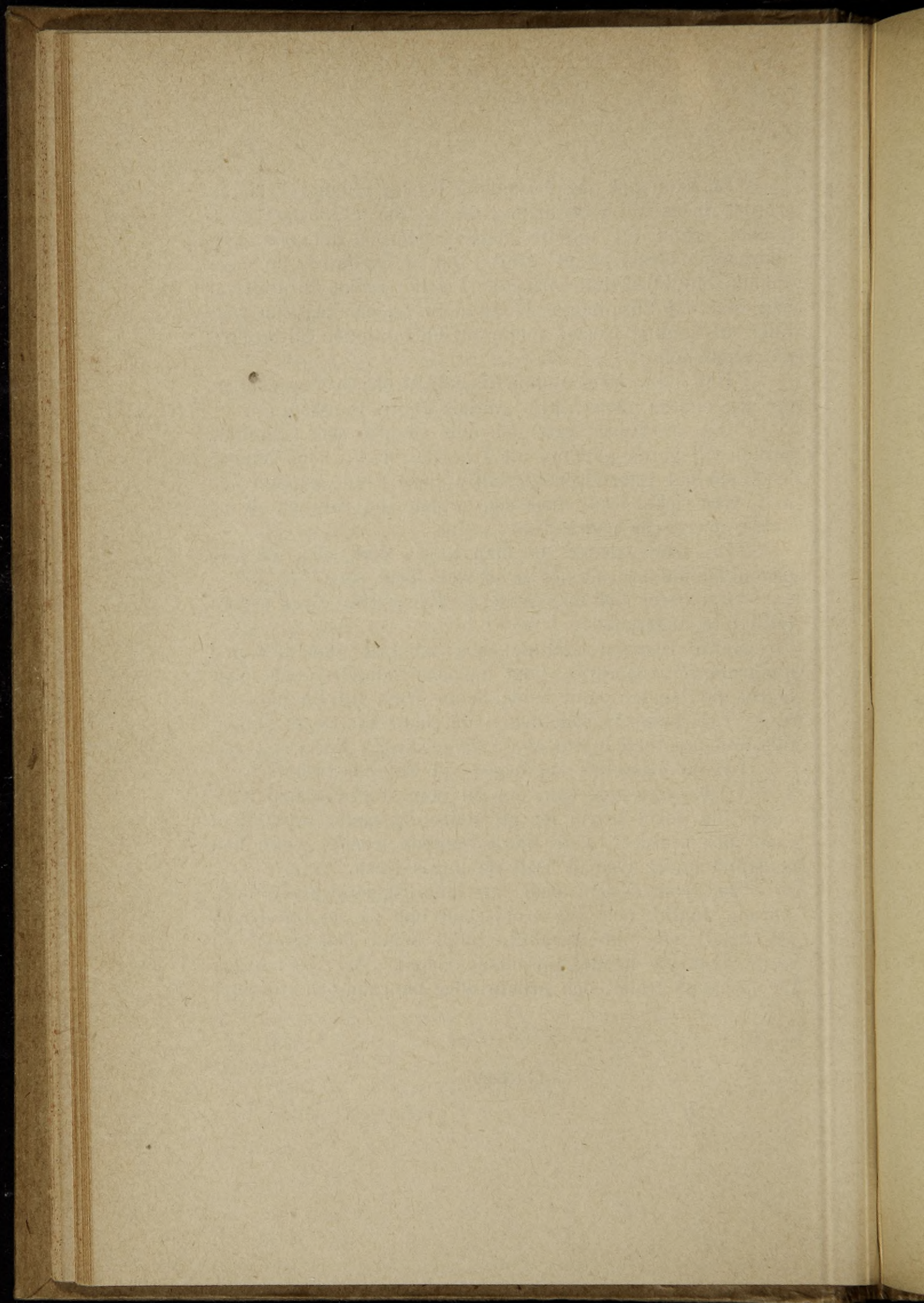
“Det synes mig som om du utan stor afsaknad frånsäger dig doket Ingrid för att ställa dig under beskydd af yxan och svärdet“, sade Björn Dansson leende, sedan han en stund under tystnad åsett de ungas lycka.

“Ja, ty med dem skall vårt land byggas och skyddas“, svarade Ingrid och såg trohertadt upp på sin trolofvade.

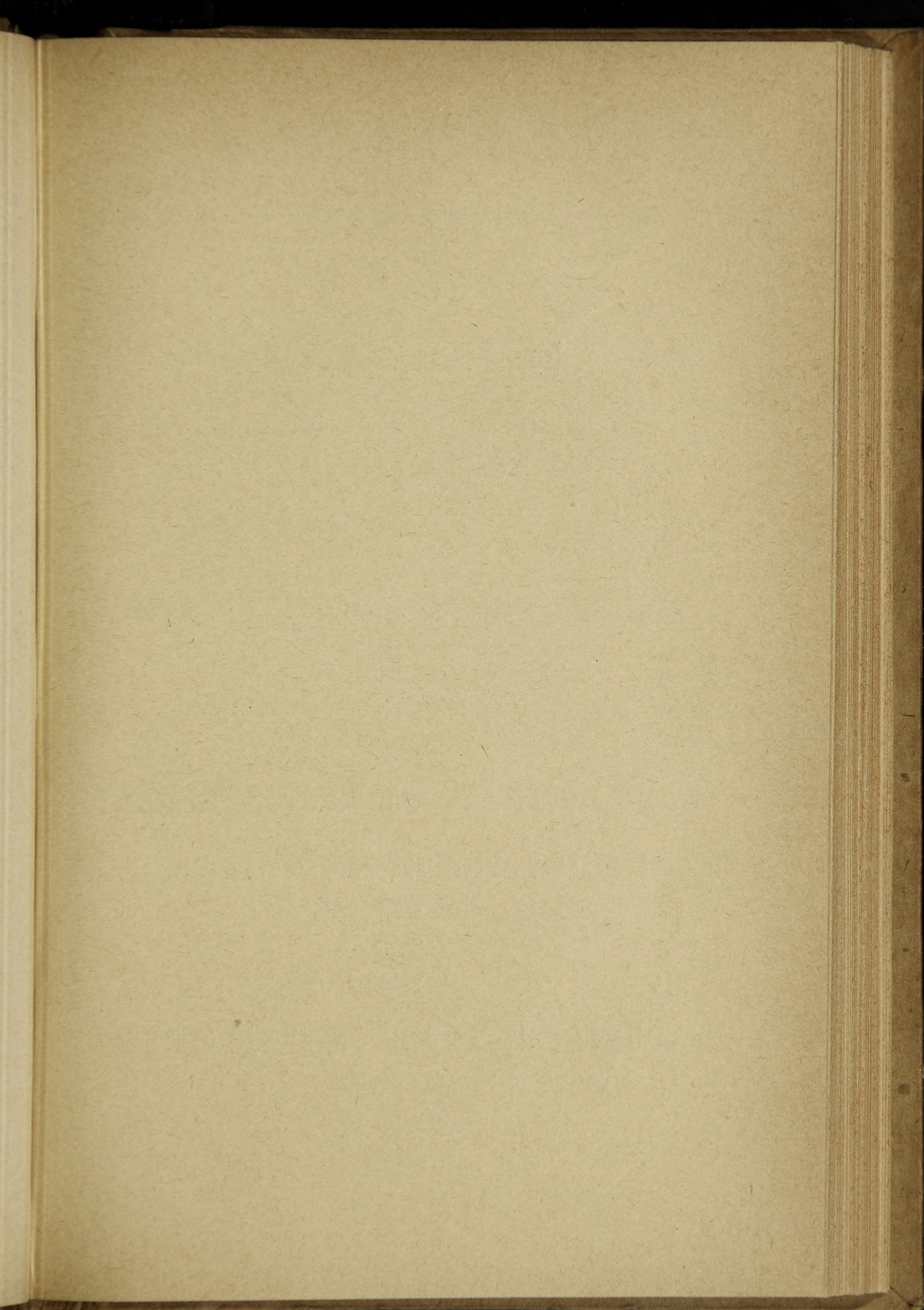
“Rätt så min älskade“, inföll denne och tryckte en varm kyss på hennes purpurröda läppar; “vi skola bygga vår lycka på trohet och arbete eller på yxan och svärdet.”

P. A. Lindholms
Historiska Berättelser.

I.

GUSTAF WASA och WESTMANLÄNDINGEN

eller

SKÖLDEMÄRKET

Berättelse från befrielsekriget 1521.

Pris: 25 öre.

II.

HANS VÅGHALS

Berättelse från Gustaf Wasas tid.

Pris: 25 öre.

III.

HANS RÖDSKÄGG och ERIK SKEPPARE

eller

JOHAN III och ÅNGERMANLÄNDINGEN.

Pris: 25 öre.

IV.

GUSTAF II ADOLF och HELSINGEN

Berättelse från kriget i Ryssland 1614 och 1615.

Pris: 25 öre.
